Onderzoek ‘Vaderschap in de Pedagogische Basis’

AANLEIDING:

Dit verslag is tot stand gekomen als samenwerkingsverband tussen:
- enige ambassadeurs van de Kenniswerkplaats Pedagogische Basis (KPB)
- Vaders uit de kring van 'Vaders-voor-vaders', en
- Bob de Raadt, mede-ambassadeur bij de KPB, betrokken bij het kennisdossier 'vaders & vaderschap in de pedagogische basis'.

Dit document is vooral een registratie van een kleine enquête onder KPB-ambassadeurs en onder een groep van vaders uit de groep van 'Vaders voor vaders'. Het stuk bundelt meningen en visies van ervaringsdeskundigen, vaderexperts, opvoedkundigen, docenten en welzijnswerkers. Het is een startdocument om de aangereikte meningen, thema's en conclusies dieper uit te werken.

Samensteller van dit verslag, Bob de Raadt (10-04-2026).

1. Conclusies en aanbevelingen:

- Ik kan het aanraden om vaders te betrekken. Er is zeker behoefte aan uitwisseling, maar het vraagt soms om een andere aanpak.
- We werken niet vanuit een bepaalde methodiek, maar ons concept is vóór ouders dóór ouders. De kracht zit in het delen met elkaar, van ouder tot ouder. Elkaar echt begrijpen.
- Voor mij maken vaders vanzelfsprekend deel uit van de pedagogische basis, maar ik zie dagelijks dat ze in de gezinnen waar ik thuiskom weinig deel uitmaken van die basis.
- Het blijkt telkens weer hoe lastig het is om vaders te bereiken ook al organiseer je een bijeenkomst over vaderschap.
- Zelf zou ik daar ook nog meer voor vaders in willen; bijvoorbeeld dat zij elkaar kunnen ontmoeten of andere vaders tegenkomen die hier ervaring mee hebben. Dat zou kunnen in een groep, ontmoetingsplek voor vaders. Maar kan me ook voorstellen dat meer individueel 'vadercoaching' door een andere vader, of een soort buddy, helpend kan zijn. Juist ook op basis van gelijkwaardigheid (dus ook elkaar kunnen steunen, helpen, verhaal kwijt).
- Mijn aanbod bestaat uit bemiddeling tussen (ex)partners, contactherstel tussen vaders en hun kinderen, systemische begeleiding waar ik de onderliggende dynamieken zichtbaar maak, én het trainen van professionals in het betrekken van vaders. Vanuit deze praktijkervaring zie ik grote kansen in de pedagogische basis. Wanneer vaders vanaf het begin worden erkend en actief worden meegenomen, ontstaat er rust, helderheid en samenwerking.
- Misschien vinden vaders het lastiger om hun eigen machteloosheid te (h)erkennen en dat een plekje te geven. Delen ze het misschien ook minder met elkaar. Hebben misschien ook net wat meer door opvoeding/cultuur etc. meegekregen dat als je dingen graag wilt, dan het dan ook altijd moet lukken. Dat je je eerder boos voelt dan verdrietig.
- Wanneer vaders vanaf het begin worden erkend en actief worden meegenomen, ontstaat er rust, helderheid en samenwerking.
- Ik geloof heel erg in de meerwaarde van het betrekken van de vader bij de opvoeding, bij (coach) gesprekken, bij alles eigenlijk (ook vice versa). Als het met de een niet lekker gaat in een gezin, heeft dat invloed op de rest van het gezin dus is het noodzaak om naar iedereen te kijken en iedereen te betrekken. Gaat het bijvoorbeeld niet goed met moeder, dan doet dit ook iets met vader (en vice versa).
- We hebben alle ouders - vaders en moeders (en alle anderen) - nodig om hun rol te pakken en ruimte te geven aan de ander om het op zijn/haar eigen manier te kunnen doen.
- Van belang is bewustwording/-making over de specifieke en gelijkwaardige rol van de vader in de opvoeding, zowel naar ouders als professionals.
- Ik ga altijd in gesprek over wat vaders willen.
- Ik werk met echtparen en maak mannen/vaders bewust hoe de praktijk van Bijbels man-zijn eruit ziet
- Als je naar de hartsgerichtheid van vaders kijkt, dan willen zij weldegelijk betrokken zijn bij hun kind. Maar in de praktijk is er de schroom, de aarzeling, de onzekerheid, het gebrek aan aansluiting, soms een negatieve levenservaring met de eigen vader. Een negatieve vaderfactor. Dat geeft een belemmering.
- Ik verbind historische, culturele en systemische ontwikkelingen met het ecologische perspectief van Belsky, en breng dit samen in praktische kijk op vader- en moederschap.
- Ik spreek het liefst voor ouders i.p.v. vader/moeder. En nodig ik ouders vaak uit om persoonlijk te onderzoeken:
  • Welke functie draag jij van nature: nabijheid of richting?

  - Wat heb jij gemist of zelf moeten ontwikkelen?
  - Hoe beïnvloedt dat jouw blik op moeder- en vaderschap vandaag?
- Het gaat vaak om de invloeden van (gedragspatronen):
  - schaamte,
  - zelftwijfel,
  - gebrek aan focus,
  - gebrek aan motivatie,
  - gebrek aan persoonlijke verantwoordelijkheid,
  - emotionele onvolwassenheid en
  - faalangst.
- Ouders nemen hun eigen hechtingsverhaal, emotieregulatie en reflectievermogen mee. Vaders die zelf weinig emotionele bedding hebben gekend, kunnen zich zoekend voelen in hun rol, niet door hun geslacht, maar door innerlijke geschiedenis. Ouderschap is een relationeel leerproces, waarin oude patronen worden herschreven in contact met het kind.
- In een hechtingsgerichte pedagogiek is vaderschap geen bijrol, maar een volwaardige ingang tot verbinding. Vaders die beschikbaar zijn, vormen een (tweede) veilige basis. Ze bieden kinderen ruimte voor andere emoties, spelvormen en kwetsbaarheid. Dat verschil is geen bedreiging, maar ontwikkelingsrijkdom.
  Gelijkwaardigheid betekent niet gelijkvormigheid. In de praktijk zien we moeders vaak als primaire relatiebewakers en vaders als co-regelaars. Maar betrokken vaderschap begint niet bij 'meer doen', maar bij 'meer zijn'.
- Veel vaders verlangen naar:
  - erkenning, ook als ze minder woorden gebruiken;
  - vertraging, om te mogen groeien zonder te hoeven voldoen;
  - uitnodiging, om niet alleen praktisch, maar ook relationeel aangesproken te worden;
  - veiligheid, om zoekend, onhandig of emotioneel onervaren te mogen zijn.
- Wat blijft hangen bij mij is de grote interesse die ik blijf houden voor begrip ouderschap en opvoederschap (vaderschap en moederschap) en in het bijzonder onze kijk en verwachtingen in onze maatschappij over wat goed genoeg opvoederschap is en de rol van de vader (in een welvarend maar individualistisch land) in relatie met de toenemende vraag voor jeugdhulp.
- Ik ben een opbouwwerker gericht op jeugd en daarmee automatisch de pedagogische basis. Na e.e.a. te hebben neergezet in en om de school in de buurt waar ik beide actief ben, kijk ik nu naar het contact met ouders. Het zou mooi zijn als daar ook iets uitkomt met vaders en daar kijk ik wel specifiek naar uit.
- Ik denk dat de kansen voor vaders en vaderschap in de pedagogische basis liggen in het vinden van een goede balans tussen een aantal stereotypen en meningen als het gaat om mannen en vaders.

Auteur/samensteller: Bob de Raadt (versie: 10-04-2026)
De namen van de respondenten staan in de inhoudsopgave.

2. Inhoudsopgave:

0. Aanleiding (pag. 2)
1. Conclusies en aanbevelingen (pag. 3)
2. Inhoudsopgave (pag. 5)
3. Inleiding (pag. 6)
4. Vragen (onderzoek) – (pag. 8).
5. Verzamelde reacties op vraag 1: pag. 9 v.v.
    - Diana Creemers - Coördinator Ontmoeten & Zo - Medewerker Nazorgteam – pag. 9.
    - Irene Halsema - Coördinator Home-Start, pag. 9.
    - Gerda Groen - Programmamanager Home-Start Nederland, pag. 10.
    - Peter Vermeulen – Jeugd GGZ, pag. 10.
    - Jeffrey Ward Brew – The Fathers Impact, pag. 12.
    - Linda Eijsink – Bewust in je kracht, pag. 12.
    - Paula Speetjens – KPB, pag. 12.
    - Niels Meijerink – Expertisecentrum voor Vaders, pag. 13.
    - Jeroen van Luijk – Expertisecentrum voor Vaders – Fathers of Success, pag. 13.
    - Corrie Kole – Hartelijk Verbonden, pag. 15.
    - Bob de Raadt – vadercoach, auteur '*Vaderschapskennis'*, ambassadeur KPB, pag. 15.
    - Meta Kierkels, lid KPB, Elovie opleidingen, pag. 17.
    - Joris van Veen (HAN), pag. 23.
    - Clemens Streng (DOCK – Utrecht), pag. 24.
    - Leo Noteborn (Buurtteams – Programmaregisseur Utrecht), pag. 25.
    - Literatuur – referenties – bronnen – websites (1), namens degenen die gereageerd hebben, pag. 26.
6. Reacties op vraag 1.b. – pag. 27.
7. Correspondenties om aanvullende reacties op te halen, pag. 29.
8. Literatuurlijst/referenties/websites: m.b.t. vaders & vaderschap & vaderschapsontwikkeling, pag. 31.
9. Kathinka Bruinsma (2026) – *Arua & It takes a village to raise a child* (post op LinkedIn), pag. 35.
10. Bijlage 1. Haagse Vaders - VaderCentrum ADAM, pag. 37.
11. Bijlage 2: Project PapaTijs – Gro-up, Zevenkamp – Rotterdam, pag. 38.
12. Bijlage 3: Sociaal Ecologisch Model van Jay Belsky, pag. 41.
13. Bijlage 4: Ontmoeten & Zo – Tilburg; Thema: Vaders vertellen (10-03-2026), pag. 42.

3. Inleiding:

Bijgaand document is een overzicht van diverse opinies m.b.t. het thema: **de vader in de pedagogische basis**.

Visies, die te maken hebben met eigen levenservaringen, ervaringen in het eigen werkveld & binnen de eigen beroepsgroep, het gaat over opvoedvisie(s), over culturele ontwikkelingen, schrijnende situaties en schurende omstandigheden. Bij elkaar een bonte verzameling reacties, die op zichzelf al boeiend zijn om te lezen en te leren kennen. Ouderschap in de pedagogische basis is een belangrijk vertrekpunt voor een gezonde maatschappelijke ontwikkeling. De ontwikkeling van 'moederschap' is een belangrijk aandachtspunt in de huidige gezondheidszorg (bijv. binnen de praktijk van de psychologie, met als term 'matrescentie'). Volop in ontwikkeling, want de groei in moederschap kent verschillende aspecten, domeinen en fasen. Belangrijk om daar bij stil te staan, zeker vanuit gezamenlijk ouderschap.

Vaderrol
Vergelijkbaar kan dat gezegd worden over de vaak onbekende ontwikkeling van de vader in zijn vaderrol. Dat begint al bij de kinderwenszorg[1] in de preconceptionele fase in de context van de -aanstaande- vader. Later volgen de zwangerschapsfase, de voorbereidende fase op de bevalling (o.a. met het maken van een bevallingsplan), de bevallingsfase zelf (en hoe stelt de vader zich daarin op?) en daarna de postpartum-fase (kraamzorg, ziekenhuisopname, herstelfase voor beide ouders, het relatieveld tussen enerzijds partner-zijn en anderzijds samen ouder-zijn (moeder – vader).
Soms betekent dat een enorm spanningsveld op het gebied van communicatie, taakverdeling, nieuwe ervaringen, postpartumklachten (eigen vermoeidheid), gebruik maken van verlofregelingen; om een paar aspecten te noemen. De eerste duizend vaderdagen kunnen best zwaar en ingewikkeld zijn. Om die reden is het dan ook belangrijk dat de vader zich goed voorbereidt op zijn nieuwe rol: de vaderrol en alles wat daar mee samenhangt. Moederschap is niet vanzelfsprekend – vaderschap is dat ook niet. Transitie naar vaderschap: 'patrascentie' of 'patrescense'.

Patrascentie
De invulling van de vaderrol: een zoektocht, een transitie, een reis van ervaringen, belevenissen en ontdekkingen, het opdoen van nieuwe emoties, ervaringen en vaardigheden. De ontwikkeling daarvan noem ik 'patrascentie' of 'patrescense': de ontwikkeling van het vaderschap. In het verleden is over de vaderrol zeker wel geschreven en desondanks is het vaderschap toch ondergesneeuwd geraakt. Soms wordt dat het 'vaderloze tijdperk' genoemd: de onzichtbare vader, de afwezige vader. In de huidige tijd en maatschappij is er behoefte aan vaders die betrokkenheid tonen, toegewijd zijn, toegankelijk zijn, actief & positief aanwezig zijn, belangstelling tonen, meelevend zijn, zorgzaam zijn, communicatief zijn, hun verantwoordelijkheid nemen en tonen, gezamenlijk ouderschap gestalte geven, liefdevol zijn, aandacht geven. Hoe komen de vader en zijn vaderschap weer duidelijk in beeld, als een urgente factor, van sociaal-maatschappelijk belang, van pedagogisch-emotionele essentie, als ankerpunt voor kinderen? Hoe komt de vader tot bloei in de pedagogische basis?

Inventarisatie en vertrekpunt
Dit document bevat dus een brede verzameling van eigen meningen, opvattingen en visies n.a.v. een tweetal gestelde vragen. Het is een soort inventarisatie, waarbij de reacties integraal zijn opgenomen

[1] Prof. dr. Hilmar Bijma – oratie op 13 maart 2026: *Kinderwens: een kantelpunt van individu en maatschappij* – Vindplaats: www.research.uvh.nl/ws/portalfiles/portal/68887936/Hilmar_Bijma_Oratie_2026_definitief.pdf

in het verslag. Het is van belang om meningen op te vragen en te verzamelen, zodat er een bewustwording plaatsvindt. Vanuit deze meningen kunnen nadere conclusies en werkpunten verwoord worden. Meningen en visies als vertrekpunten voor verdere verdieping van dit boeiende thema. En dat is maatschappelijk van belang.
Reacties van vaders laten zien dat zij zich vaak ongezien en onbegrepen voelen. Dat zij een soort eenzaamheid ervaren binnen en door hun situatie. Zeker wanneer er bij voorbeeld van postpartum klachten (fysiek en/of psychisch) na de bevalling sprake is. Bij de moeder, of bij de vader of bij beiden. Dat heeft enorme impact op het individu, op de relatie (als ouders, als partners) en in gezins- en familieverband, naast de impact in werkverband. Het is belangrijk dat de Kenniswerkplaats Pedagogische Basis dit onderwerp opgepakt heeft samen met de samensteller en andere vaders uit het netwerk 'Vaders-voor-vaders' en het ExpertiseCentrum Vaders.

Hopelijk vormt dit document een start om de positie van vaders in de pedagogische basis verder te ontwikkelen en deze een positieve impuls te geven.

Langs deze weg wil ik elke medewerker aan dit onderzoek van harte bedanken voor de geïnvesteerde tijd en de inbreng. Fijne medewerking en samenwerking, in het belang van betrokken en toegewijd vaderschap!

4. Vragen (onderzoek):

1. **Welke kansen en mogelijkheden zie jij vanuit jouw eigen expertise & kennis (visie - methodische aanpak - ervaringen) als het gaat over vaders & vaderschap in de pedagogische basis. Wil je daar jouw ideeën over opschrijven of datgene wat je al doet en die met ons delen? *Let wel* dit hoeven geen complete uitgewerkte plannen te zijn maar wel zodanig beschreven dat wij er mee verder kunnen.**
2. **Aansluitend op vraag 1. Hoe kunnen we daar vorm en inhoud aan geven? En zie je voor jezelf hier een rol in? Zo ja, hoe dan?**

Reacties: aantal: 15

Aanbevelingen/opmerkingen:
- Ik kan het aanraden om vaders te betrekken. Er is zeker behoefte aan uitwisseling, maar het vraagt soms om een andere aanpak.
– Wat mooi dat jullie met dit dossier aan de gang gaan.

Gebruikte/aanbevolen methodieken:
* Ons concept is vóór ouders dóór ouders - van ouder tot ouder
* Sociaal Ecologisch Model van Jay Belsky
* Methodische ouderbegeleiding – dr. Alice van der Pas.
* Traumahulpverlening
* Beschermjassen-methodiek

5. Vraag 1:

Welke kansen en mogelijkheden zie jij vanuit jouw eigen expertise & kennis (visie - methodische aanpak - ervaringen) als het gaat over vaders & vaderschap in de pedagogische basis. Wil je daar jouw ideeën over opschrijven of datgene wat je al doet en die met ons delen? *Let wel* dit hoeven geen complete uitgewerkte plannen te zijn maar wel zodanig beschreven dat wij er mee verder kunnen.

1. Diana Creemers - Coördinator Ontmoeten & Zo - Medewerker Nazorgteam

Wij hebben vorig jaar een avond georganiseerd door en voor vaders van een zorgintensief kind.

De aanleiding was de vraag van een vader die regelmatig onze avonden bezoekt. Hij had behoefte om te delen met andere vaders i.p.v. met andere moeders.
Samen met deze vader in kwestie hebben we een bijeenkomst georganiseerd met als doel meer vaders te betrekken.
De titel van de avond was: *'Vaders aan het woord '*.
Ik interviewde 3 vaders, elk met een zorgintensief kind in een andere levensfase.
Dit leverde openhartige gesprekken op over uiteenlopende onderwerpen. Te denken aan: hoe blijf je in balans, levend verlies, brusjes (broertjes en zusjes), de zorgen, het sociale leven en zorgen over de toekomst. Er was veel herkenning, daarmee erkenning, maar ook inspiratie voor ouders. Een intense avond die we aankomend jaar in maart weer gaan herhalen. Ik kan het aanraden om vaders te betrekken. Er is zeker behoefte aan uitwisseling, maar het vraagt soms om een andere aanpak.
https://www.amarant.nl/ervaringen/ontmoeten-zo-verbindt-ouders

- 1.b. Vervolg op eerste reactie: Hallo Bob,

Dank je wel voor je interesse. Ontmoeten & Zo is opgezet omdat ouders aangaven behoefte te hebben om andere (gelijkgestemde) ouders te ontmoeten. Daarnaast is er onderzoek gedaan naar lotgenotencontact. *(Distelbrink, M., de Gruijter, M. & Oudenamspen, D. (2008) effecten van lotgenotencontact)*. De cijfers tonen aan dat dit helpend is.

Denk aan: Informatie, Inspiratie, Netwerkuitbreiding, Herkenning & Erkenning, Steun, vergroten eigenwaarde. En dat geldt voor zowel mannen als vrouwen, zowel voor vaders als moeders.

We werken niet vanuit een bepaalde methodiek, maar ons concept is vóór ouders dóór ouders. De kracht zit in het delen met elkaar, van ouder tot ouder. Elkaar echt begrijpen.

De flyer voor de betreffende avond moet nog gemaakt worden. De agenda waar de avond al op vermeld staat, zal ik toevoegen in de bijlage.

Hieronder een link naar een stuk over Tim, vader en vaste bezoeker van Ontmoeten & Zo.
https://www.amarant.nl/ervaringen/het-is-soms-lastig-om-in-het-hier-en-nu-te-leven-maar-ik-probeer-het

(2) *Irene Halsema - Coördinator Home-Start*

Voor mij maken vaders vanzelfsprekend deel uit van de pedagogische basis, maar ik zie dagelijks dat ze in de gezinnen waar ik thuiskom weinig deel uitmaken van die basis. In ieder geval door de weeks. Ik zie vaders die erg hard werken om hun gezin te kunnen onderhouden. In het weekend zijn ze er en in de avond na 19 uur. Lastig om dan het huishouden samen te draaien. De meer hoogopgeleide ouders doen het wel samen, daar

hoeft niet van 7 tot 19 gewerkt te worden om voldoende inkomen te genereren. Daar zie ik dat vaders meer vanzelfsprekend deel uit maken van deze basis.

In het verleden hebben we vanuit onze organisatie wel vadergroepen gehad, dit is nu niet meer zo. Ik doe, kortom, niks anders voor vaders als voor moeders. Vaders kunnen om hulp vragen, moeders ook, daarin doe ik als professional niks anders. In de praktijk zie ik dat we 10 % vragen van vaders krijgen en de rest van de moeders. Wellicht omdat onze doelgroep meer uit moeders bestaat. (reactie van Irene Halsema - Coördinator Home-Start - p/a Bindkracht 10 - Boekweitweg 6, 6534 AC Nijmegen - 06 10560689.
Aanvullende informatie: We hebben geen literatuur gebruikt, überhaupt is het lang geleden (ong. 10 jaar geleden) dat we deze groepen draaiden. Toen vonden we het van belang ook de vaders te betrekken bij opvoeden, nu staan we hier wat anders in, is het meer vanzelfsprekend dat ze mee doen in onze activiteiten. Bijv. naar een speelochtend komen ook vaders, daar is geen aparte werving voor, ze komen gewoon omdat we genderneutraal werven.

- (3) **Gerda Groen:** Vanuit Home-Start zijn we al een aantal jaren bezig met vaders en vaderschap.

David Borman heeft tijdens een landelijke dag hierover gesproken, het onderwerp is opgenomen in onze trainingen en we (proberen) vaders in ieder geval te betrekken bij de intake. Maar de praktijk is weerbarstig. Het zijn toch vaak de moeders die ondersteuning vragen en de vaders houden zich wat afzijdig. Komend jaar gaan we het onderwerp oppakken met Niels Meijerink van Vaders.nl. Hij zal een onlinebijeenkomst verzorgen, we gaan onze website meer vader proof maken en mogelijk een e-learning ontwikkelen. Het blijkt telkens weer hoe lastig het is om vaders te bereiken ook al organiseer je een bijeenkomst over vaderschap, dan nog komen er vooral moeders. Wanneer er vanuit KPB meegedacht kan worden, heel graag natuurlijk.

Met vriendelijke groet, **Gerda Groen - Programmamanager Home-Start Nederland**

- (4) **Peter Vermeulen:** Relevante achtergrond i.r.t. dit thema

- Samen met Bertine hebben wij 4 zonen (27, 25, 23, 15). Wij hebben met 3 van de 4 jongens ook intensief te maken gehad met jeugdggz, passend onderwijs etc. Autisme vormt wel een beetje de rode draad in hun kwetsbaarheid. En verder allemaal heerlijke en heel verschillende jongens hoor. Maar wel heel pittige tijden meegemaakt. Dat raakt je, ook in je ouder / vaderrol

- Vanuit verschillende rollen / op verschillende plekken heb ik deze ervaring ook in mogen zetten. Bij de familie-adviesgroep psychiatrie in UMC Utrecht, als ervaringsdeskundig familiecoach (tegenwoordig naastencoach) bij UMC en Altrecht. En tegenwoordig nog als ervaringsdeskundige vanuit ouderperspectief bij Altrecht (oudergroepen autisme).

- Ik ben behandelmedewerker/verpleegkundige bij Altrecht jeugd en werk daar met kinderen en hun ouders. Er werken weinig mannen bij Altrecht Jeugd en voor sommige kinderen/jongeren/vaders is het heel fijn dat er een man betrokken is; soms word ik er om die reden speciaal bijgehaald.

- Ik rond deze week mijn opleiding tot systeemtherapeutisch werker (bij RINO) af

- Ik ontmoet regelmatig andere ouders die met een zorgintensief gezin te maken hebben; dat netwerk is, ook door mijn eigen kinderen en de plekken waar zij komen, best gegroeid

- Rondom *zorgintensieve gezinnen* zie ik dat het veel om moeders draait. Vaak zijn moeders het meest zichtbaar aanwezig, juist ook waar het gaat om bijv. ouderinitiatieven. Ik zie soms vaders ook wel worstelen met wat andere thema's dan moeders. Ik zie bij veel ouders dat zij hun eigen herstelproces doorlopen als de ontwikkeling van een kind anders loopt dan gedacht. Ik denk dat ouders in algemeen daar nog beter in kunnen worden gesteund. Bijv. door ouders die al wat langer in hun eigen herstelproces bezig zijn. Zelf zou ik daar ook nog meer voor vaders in willen; bijvoorbeeld dat zij elkaar kunnen ontmoeten of andere vaders tegenkomen die hier ervaring mee hebben.

- Dat zou kunnen in een groep, ontmoetingsplek voor vaders. Maar kan me ook voorstellen dat meer individueel 'vadercoaching' door een andere vader, of een soort buddy, helpend kan zijn. Juist ook op basis van gelijkwaardigheid (dus ook elkaar kunnen steunen, helpen, verhaal kwijt).

- Ik zou het zelf heel leuk vinden een keer een klein boekje voor vaders te schrijven die te maken hebben met een zorgintensief gezin. Dat idee suddert al een paar jaar door mijn hoofd, maar is er nog niet van gekomen.

- 4.b. Aanvullende reactie van Peter Vermeulen:

Supermooi en relevant thema! En tegelijkertijd ook best complex om 'beet te pakken'. Zoveel vaders, zoveel verhalen is het eerste wat in mij opkomt.. dus daarmee wil ik gelijk ook alles relativeren wat ik hierover verder schrijf. Voor mij persoonlijk.. in ons gezin waar we met een behoorlijke periode 'op het tandvlees' hebben gelopen (complexe problemen, veel jeugdhulp, ingewikkeld gedoe met onderwijs etc.) lijkt het ook dat je nog intenser en bewuster wordt van je rol als vader en dilemma's. Zowel vanuit privé netwerk als uit mijn werkcontext heb ik vaders ontmoet en gesproken waar ik ook wel wat gemeenschappelijke thema's en dilemma's herken..

- Omgaan met **machteloosheid** als het niet allemaal zo '**maakbaar**' blijkt. Als je kind een ander pad bewandelt dan je (misschien niet eens bewust) voor ogen had. Als het op school niet lukt, of als er veel boosheid of misschien juist verdriet is. Als je dan te maken krijgt met een systeemwereld en hulpverlening waar je maar geen grip op krijgt. Dat is denk ik voor alle ouders complex, maar wordt misschien door vaders nog net wat anders beleefd. Misschien vinden vaders het lastiger om hun eigen machteloosheid te (h)erkennen en dat een plekje te geven. Delen ze het misschien ook minder met elkaar. Hebben misschien ook net wat meer door opvoeding/cultuur etc. meegekregen dat als je dingen graag wilt, dan het dan ook altijd moet lukken. Dat je je eerder boos voelt dan verdrietig.

- Ik zie en herken ook regelmatig **patronen** waar ouders samen in zitten en ga 'm nu een beetje plat slaan. Kind vraagt veel van moeder, moeder zorgt maar raakt ook overvraagd. Vader wil wel meedoen, doet het op zijn eigen (andere?) manier.. Lukt het moeder om 'op haar handen' te zitten als het anders gaat.. lukt het vader om vol te houden als het even niet lukt. Dan zie ik gezinnen waarbij moeder veel zorglast heeft en overvraagd wordt.. vader het een beetje opgegeven heeft (ik doe het toch niet goed) en soms dat compenseert door dan maar extra hard te werken om zo de zorg in te vullen. *En het gaat natuurlijk ook heel anders, maar ook met andere patronen. Ik weet niet hoeveel ouders en vaders in bijzonder zich bewust zijn in wat voor patroon hij in zijn rol is gekomen. Misschien zou het wat kunnen brengen om daar wel bij stil te staan.. Is dit wel hoe ik dit als vader zou willen doen, hoe ik het voor ogen had. Wat zou ik of wij evt. op een andere manier kunnen doen, hoe zou dat eruit zien? Hoe kun je met je partner als team werken.*

Wat je in de mail[2] schrijft over 'vaders-voor-vaders' spreekt me ook wel echt aan. Juist op de plekken waar het over zorg- en opvoeden heb je vooral met vrouwen te maken (en superfijn dat zij dat

[2] Tekst van deze mail staat in dit document onder het kopje ‘correspondenties’.

belangrijke werk doen hoor!). Maar de kans dat je bijvoorbeeld op een consultatiebureau een mannelijke verpleegkundige of jeugdarts treft is echt heel klein. Dus om een andere man/vader te spreken over vaderschap en kwetsbaarheid kan heel fijn zijn en ook weer een ander rolmodel laten zien.

Ik puzzel ook nog met de vraag of je met mannen / vaders ook niet juist wat andere **'werkvormen' moet aanbieden. Misschien wat meer 'praktisch en concreet', 'duidelijk doel' een 'cursus' of een 'workshop', waar het voor vrouwen / moeders misschien wat meer ook over 'ontmoeting'** mag gaan. ook als het doel nog niet helemaal scherp is.

Laat ook weten als je andere vragen hebt of dingen onduidelijk zijn.

Fijn dat jullie hier zo blijvend actief in zijn! (Peter Vermeulen)

- (5) **Jeffrey Ward Brew:** Mijn visie en aanbod vanuit mijn expertise

Met meer dan twintig jaar ervaring als therapeut, trainer en ouderschapsbemiddelaar werk ik dagelijks met vaders, moeders en kinderen. Mijn aanbod bestaat uit bemiddeling tussen (ex)partners, contactherstel tussen vaders en hun kinderen, systemische begeleiding waar ik de onderliggende dynamieken zichtbaar maak, én het trainen van professionals in het betrekken van vaders.

Vanuit deze praktijkervaring zie ik grote kansen in de pedagogische basis. Wanneer vaders vanaf het begin worden erkend en actief worden meegenomen, ontstaat er rust, helderheid en samenwerking. In mijn bemiddelende gesprekken zie ik dat vaders vaak wél willen, maar vastlopen in communicatie of in de situatie. Door hen de juiste begeleiding en structuur te bieden, verandert hun betrokkenheid én de veiligheid voor het kind. Dat is de kans: vaders actief meenemen door concrete ondersteuning, duidelijke stappen en een aanpak die werkt. Meer informatie: www.thefathersimpact.nl

- (6) **Linda Eijsink – Bewust in je kracht**:

Ik geloof heel erg in de meerwaarde van het betrekken van de vader bij de opvoeding, bij (coach) gesprekken, bij alles eigenlijk (ook vice versa). Als het met de een niet lekker gaat in een gezin, heeft dat invloed op de rest van het gezin dus is het noodzaak om naar iedereen te kijken en iedereen te betrekken. Gaat het bijvoorbeeld niet goed met moeder, dan doet dit ook iets met vader (en vice versa). Daarnaast kan je zo kijken hoe de partner van steun kan zijn en dit de relatie versterken. Bij ouders die ik samen heb gezien, zie je ook direct dat dit tijdens de sessie al iets doet in de relatie. Het versterkt, de verbinding groeit. Wat mij betreft zie ik ouders dan ook graag samen. Helaas staat niet ieder stel hiervoor open dus hier liggen nog uitdagingen/kansen.

- (7) **Paula Speetjens: onderzoeker, ambassadeur KPB**: ik vind het lastig deze vraag te beantwoorden want het is zo breed. Ik denk dat vaders overal aan tafel zouden moeten komen, serieus genomen worden en ook elkaar stimuleren hun rol te pakken. Dus op vele niveaus belangrijk. Wat betreft mijn rol: ik probeer in alles wat ik doe

om/over/met/langs ouders expliciet over alle ouders te laten gaan. Dat is dus breder dan het perspectief van vaders, maar denk o.a. ook aan pleegouders, opvoedende grootouders, opvoedouders, etc.. Het gaat mij erom dat het dominante moeder=opvoeder perspectief niet leidend is in wat we doen.
Daarvoor hebben we alle ouders - vaders en moeders (en alle anderen) nodig om hun rol te pakken en ruimte te geven aan de ander om het op zijn/haar eigen manier te kunnen doen.

- (8) **Niels Meijerink – Expertisecentrum Vaders** (07-01-2026):
  - bewustwording/making over de specifieke en gelijkwaardige rol van de vader in de opvoeding, zowel naar ouders als professionals. Expertisecentrum Vaders heeft hiervoor trainingen/workshops ontwikkeld, maar ik zie ook mogelijkheden voor onderdelen in opleidings- of cursusprogramma's voor professionals.
  - ontwikkelen van voorlichtingsmaterialen en (online) campagnes voor ouders/vaders en professionals om die rol te benadrukken en vooral praktische uitwerkingen en tips te geven voor ouders/vaders en professionals.
  Ik noem hier vaders apart omdat we weten dat het lastig is om die te bereiken en ook een aparte aanpak nodig hebben.
  Ik zou hier vanuit het Expertisecentrum graag aan mee willen werken en specifieke input aan geven of zelfs sturing aan willen geven. Dat zou dan wel om betaalde inzet moeten gaan.

(9)

- **Jeroen van Luijk: Fathers of success – Expertiesecentrum Vaders** •

1e Involved Fathers fuel more involved Employees

1e reactie: "Daar waar ik **vader workshops** start ga ik altijd in gesprek over wat vaders willen.
Waar ze daarin beperking tegenkomen en wat ze in kleine stapjes wel kunnen veranderen.
Het begint met overtuiging, of het je nou overkomt of niet, en dan aan de keukentafel verder. Daar is het nooit te laat voor maar gaan we vaak te snel aan voorbij.
Het is een team effort en 'de wil' ligt het vaak niet. Wel aan het delen er van, zowel 'ik wil meer aandacht aan de opvoeding geven (liefde)' als 'ik wil misschien wel wat minder werken (angst)'.
Dat herken ik en beide bieden kansen en vragen de nodige zorgvuldigheid".

2e reactie van Jeroen van Luijk (Expertisecentrum Vaders):
Hi Bob,

Je vraag is relevant en best veel omvattend![3]

Vaderschap in gemeentebeleid bevat vele invalshoeken.

[3] Brief aan vaderexperts en vadercoaches, betrokken bij het Expertisecentrum Vaders en de supportgroep 'Vaders voor vaders'. Zie mail onder het kopje 'Correspondenties om reacties op te halen'; mail d.d. 23-12-2025.

Daarmee weet ik niet precies wat je zou zoeken in de aanvulling wat past voor je verslag voor 5 feb.

Als ik kijk naar pedagogische basis dan zou ik verwachten dat vaders in eenzelfde positie worden gezet als moeders.

Met als uitgangspunt dat **beide ouders pedagogische basis willen kennen** en kunnen en dit niet perse aan elkaar moeten leren. Hiermee wordt de toegang anders en komen als gevolg andere behoeftes naar boven die hun eigen antwoord (moeten) krijgen.

Omdat het leeuwendeel moeders zijn die contact hebben zou het goed zijn vader specifieke elementen toe te voegen om zo de vader aan te spreken, uit te nodigen en te betrekken. even simpel gezegd iets wat de moeder niet kan of in de zwangerschaps- en herstelperiode niet zou moeten willen.

De **Hogeschool Leiden** heeft ook een programma over **Life skills** die door ouders meegegeven (dienen) te worden aan kinderen. Waarschijnlijk kent Paula deze en de mensen ook.

Ik zie kansen om vanuit de KPB een nieuw start en ijkpunt te maken over wat vaders en moeders kunnen doen vanuit het 'ouderteam' en dit juist niet te koppelen aan een van hen vanwege hun geslacht of beschikbare tijd. Aanvullend: “Tav het nieuwe ijkpunt. Met het lanceren en vergroten van de KPB is het een mooi moment om juist geen onderscheid te maken in gender voor wat belangrijk is voor de opvoeding. Kinderen hebben een opvoeding nodig en het ouderteam levert die. En daar moeten we niet uitgaan van de traditie wat moeders of vaders doen. Het gaat hier om de perceptie van het meegeven van een goede opvoeding met aspecten die door alle ouders bijgebracht kunnen worden en niet ingegeven zijn door moeder- of vaderbeeldvorming. Juist om te stimuleren dat het ouderteam aan de keukentafel aan de slag gaat met wie doet/kan wat”.

Het gaat om de patroon en stereotype verandering en de KPB kijkt denk ik meer vanuit wat geeft iemand mee aan iemand anders.

Het gaat voor **professionals in een gemeente om naast die ouders en dus ook specifiek de vader te komen.**

Dat vraagt deels om nieuwe inzichten specifiek voor vaders maar ook zeker om **vaardigheden om de vader te bereiken** en helaas moet dit komen uit een omgeving waarin vrouwen verreweg de grootste groep vormen. Dat zegt niks over hun maar wel over de ontvankelijkheid van mannen om open te staan en te leren.

Vanuit de **psychologie over mannen en de mannenhulpverlening** zijn zeker elementen te vinden die succes laten zien als de urgentie hoog is.

Nu is de geboorte van een kind en vader een te lage urgentie waarmee vaders standaard open gaan om hun identiteit te omarmen. Maar ik geloof wel dat de route om mannen in de juiste vorm aan te spreken vanuit die hoek kan komen om als basis te dienen in een andere aanpak. De kans en het succes ligt hem in het **erkennen dat mannen die vader worden anders getriggerd worden** dan vrouwen die moeder worden.

Met het stimuleren van vrouwen voor een grotere deelname in werk zijn we vergeten mannen te stimuleren voor een grotere deelname in het management van het gezin.
Er is nog veel meer te vertellen Bob maar ik weet niet waar het op moet aansluiten.

Voor gemeentes zou ik echt kijken naar het creëren van ruimte waar vaders willen komen.
Aanvullend: “Gemeentes worstelen met het bereiken van vaders maar creëren hier ook weinig

aandacht en ruimte voor. Met de open bendering "ze zijn ook welkom" lukt het niet. Hier zie ik een kans om vanuit de KPB een brede niet geslacht bepaalde benadering te realiseren voor wat nodig is voor een kind. Als vaders vervolgens aspecten van de KPB willen omarmen en ze daarin zoeken hoe dat te doen (net als moeders al langer doen) dan moeten gemeentes voorzien in die behoefte. Omdat vaders anders in de wedstrijd zitten om iets eigen te maken. (Daarom ben ik bezig met het in kaart brengen van vader-event-vormen)".

Persoonlijke ervaring als vader, in de pedagogische basis:
"Hoe ik het doe: pedagogische basis is enorm groot. Ik heb gezien dat betrokken en beschikbaar zijn van een van de ouders een enorme ondersteuning is voor de ontwikkeling van een kind. Alle fases zijn daarin anders en ook omstandigheden. Maar vanaf dag 1 telt het mee.

IN de fase waar wij nu zitten komen de redenaties op en merk je dat ze sociale ijkpunten zoeken om te leren wat is oké en wat is niet oké. Ze willen begrijpen om logica te geven en dat is natuurlijk niet altijd zwart wit. En wij leggen focus op de sociale weerbaarheid en het bewegen in verschillende omgevingen. Wij doen veel kennismakingsporten zodat ze verschillen zien en ervaren (trainers, uitleg, groepsverbanden). En wij sluiten aan op momenten waarop zij willen delen in kennis en info. Wij proberen ruimte te geven aan het doorleven van gevoelens. Belangrijkste daarin is dat je lang niet altijd direct iets ziet gebeuren, maar dat het investeren weldegelijk loont.

Jeroen van Luijk.

10. **Corrie Kole: Vanuit christelijke levensbeschouwing:**
    - Ik werk met echtparen en maak mannen/vaders bewust hoe de praktijk van Bijbels man-zijn eruit ziet (app van Corrie Kole – Hartelijk Verbonden – www.hartelijkverbonden.nl (NB: Ik heb met Corrie in een recent verleden een aantal boeiende en leerzame vaderavonden georganiseerd in Halsteren).

11. **Bob de Raadt (auteur Vaderschapskennis www.bobderaadt.nl/vaderschapskennis.nl), contextueel hulpverlener, vadercoach, ambassadeur Kenniswerkplaats Pedagogische Basis):**

Ik heb gewerkt in de geboortezorg: Erasmus MC Sophia Kinderziekenhuis, ter Rotterdam; Afd. Gyneacologie/Verloskunde & de afdeling Neonatologie (ICN). De focus is vaak gericht op moeder en kind. *Waar is de vader?* 50% van het DNA is van vader. Kijk je naar de hartsgerichtheid van vaders, dan willen zij weldegelijk betrokken zijn bij hun kind. Maar in de praktijk is er de schroom, de aarzeling, de onzekerheid, het gebrek aan aansluiting, soms een negatieve levenservaring met de eigen vader. Een negatieve vaderfactor. Dat geeft een belemmering.

Vaders gaan vaak op zoek naar informatie en hebben adequate bronnen en voorbeelden nodig. Gelukkig is er een trend gaande dat vaders zelf naar voren komen en hun verhaal doen. Daar schrijf ik over in twee online magazines: *Vakblad Vaderschapskennis* en *VaderKracht Centraal* (vanuit christelijke inspiratie – 'Dadycation': 'Onze Vader'- Abba vader; aandacht voor levensbeschouwing en spiritualiteit in relatie tot - aards - vaderschap).

Waarom een taakgroep 'Vaderschap & pedagogische basis?
- laat de opvoeding 'ouder-gericht' zijn, integraal, vanuit het ouderperspectief, moeder + vader/vader + moeder

- vaderinclusief werken: betrek mannen/partners/vaders bij de zorg, de hulpverlening, de dagelijks zorg
- vaders hebben moeders nodig: hun visie, inzicht, vaardigheden, hun aanpak, hun taal, hun expertise -
moeders hebben vaders nodig: hun inzet, hun kracht, hun speelsheid, hun betrokkenheid.
- maak dat onderling zichtbaar.

Reden & doel:
- Om diverse hulpverleningstechnieken, -modellen, therapieën vanuit de vaderbril te vertalen naar een adequate benadering van vaders,
- om vaderschap te versterken, om de vaderrol te emanciperen,
- om **'patrascentie', de transitie naar vaderschap** inspirerende invulling te geven,
- om een effectieve **sociale kaart** voor vaders en vaderschap te ontwikkelen,
- om de negatieve **vaderfactor** te doorbreken en om positieve kracht en zelfvertrouwen te mobiliseren www.bobderaadt.nl/vaderfactor.php. Steven Poulter, klinisch psycholoog, noemt zeven grote vaderschapsthema's die invloed kunnen hebben op jouw leven en werkt die consequent uit. Het gaat dan om de invloed van (de correlatie met gedragspatronen):

- schaamte,
- zelftwijfel,
- gebrek aan focus,
- gebrek aan motivatie,
- gebrek aan persoonlijke verantwoordelijkheid,
- emotionele onvolwassenheid en
- faalangst.

En dat zijn aspecten, zoals zij voorkomen in werkgerelateerde en/of persoonlijke omstandigheden en die terug te voeren zijn op de invloed van je vader, de vaderfactor.

Vaderbril in hulpverleningsmethodieken benutten:
- de methodische ouderbegeleiding > vaderschap is een zijns-positie (Janneke van Bockel - www.ouderkennis.nl)
– contextuele hulpverlening/therapie
– IMH – Vakblad Vroeg

– traumahulpverlening
– vanuit beschermjassen; etc.

Hoe geven we vaders/mannen/partners een gelijkwaardige positie binnen de hulp- en zorgverlening en in de pedagogische basis?

Graag vanuit de samenwerking tussen moeders en vaders; mannen en vrouwen > we hebben elkaar nodig > expertise, levenservaring, support, eigenheid, netwerk etc.

Vader(schap) en opa(schap): wat betekent dat vandaag de dag?

12. Meta Kierkels: (Elovie opleidingen, KPB)

Vaderschap en moederschap

Om vaderschap en moederschap in onze tijd werkelijk te begrijpen en herwaarderen, is het nodig om voorbij eendimensionale verklaringen te kijken. Het ecologisch model van Belsky (1984) biedt hierbij een waardevol kader: het laat zien hoe biologische, psychologische en sociale factoren elkaar voortdurend beïnvloeden in het ouderschap. Geen van deze lagen is op zichzelf bepalend; het is juist de interactie tussen aanleg, ervaring en context die ouderschap vorm en kleur geeft.
Ik verbind historische, culturele en systemische ontwikkelingen met het ecologische perspectief van Belsky, en breng dit samen in praktische kijk op vader- en moederschap.
Een korte historische herijking: vaderschap vóór bezit en
rolverdeling
In veel samenlevingen van vroeger, zoals bij jagers-verzamelaars, groeiden kinderen op in kleine, hechte groepen waarin zorg werd gedeeld. Moeders, vaders, oudere kinderen en andere verwanten droegen samen de opvoeding. De zorg was niet strak verdeeld, maar verweven in het dagelijkse leven. Vaders waren dichtbij: ze speelden, droegen hun kinderen, beschermden hen en waren onderdeel van de kring van hechting.
Er was weinig scheiding tussen 'binnen' en 'buiten', tussen zorg en werk. Die verdeling ontstond pas later, met de komst van landbouw, bezit en vaste woonplaatsen. Dat vroeg om controle, orde en overdracht, en daarmee ook om vaste rollen. Vaderschap werd meer gekoppeld aan autoriteit en verantwoordelijkheid, moederschap aan dagelijkse zorg en emotionele nabijheid. Niet omdat dat natuurlijker was, maar omdat het in die context zo werkte.

Religie als versterkend kader

In deze overgang verschoof ook het religieuze beeld mee. In veel westerse tradities werd de vaderfiguur verbonden met orde, norm en gezag, vaak gespiegeld aan het beeld van een hemelse vader. Moeders kregen juist een sacrale rol als hoeders van liefde, dienstbaarheid en toewijding. Deze religieuze symboliek bevestigde de scheiding tussen het 'sturende' vaderschap en het 'zorgende' moederschap, en zette die diep in ons culturele geheugen.

Industrialisatie: afstand groeit, beelden verharden
Vaders werkten buitenshuis, werden kostwinners en symbolen van plicht en productiviteit, maar waren in het dagelijks gezinsleven vaak fysiek én emotioneel minder aanwezig. Moeders hielden het gezin draaiende en droegen de verantwoordelijkheid voor de zorg en de emotionele sfeer. Voor veel kinderen ontstond zo een dynamiek waarin één ouder beschikbaar en nabij was, en de ander vooral een figuur van norm, verwachting en structuur werd. Niet uit desinteresse, maar omdat het systeem zo was ingericht.
Tegelijkertijd ontstond er een scherpere scheiding tussen de wereld van volwassenen en die van kinderen. Niet alleen volwassenen brachten hun dagen buitenshuis door; met de invoering van de leerplicht werden ook kinderen grotendeels uit het gezinsleven gehaald. Ze brachten steeds meer tijd door in instituties die speciaal voor hen waren ingericht, los van het ritme, de arbeid en de relaties van volwassenen. Waar kinderen voorheen opgroeiden te midden van anderen van verschillende leeftijden, werd hun wereld nu veel meer gescheiden en leeftijdsgebonden. Ze brachten vaker hun dagen door met leeftijdsgenoten dan met volwassenen.

De huidige tijd: nieuwe verdeling, oude beelden
Vandaag schuiven de rollen opnieuw. Vaders zijn vaker thuis, moeders werken vaker buitenshuis, zorg en werk worden opnieuw verdeeld. Maar de beelden en verwachtingen zijn niet altijd mee veranderd. Wat betekent vaderschap nu, als we niet langer terugvallen op oude rolpatronen? Wat verwachten we van moeders? En vooral: wat hebben kinderen nodig?
We leven in een overgangstijd. De oude vormen passen niet meer, de nieuwe zijn nog aan het ontstaan. Vaderschap is soms onduidelijk. Moederschap soms te zwaar. En kinderen voelen dat.
Tenslotte; wat ook vaak onderbelicht blijft, is de rol van macht en symbolische waardering. De zorgende positie, lange tijd vooral door moeders gedragen, werd moreel verheven maar maatschappelijk ondergewaardeerd. Vaderschap daarentegen werd verbonden aan economische verantwoordelijkheid en gezag, maar verloor gaandeweg zijn emotionele en relationele bedding. Deze scheve waardering werkt tot vandaag door. Zorg telt minder mee zolang zij onbetaald, relationeel en onzichtbaar blijft. Vaderschap krijgt pas status wanneer het meetelt in beleid, arbeid of prestaties. Dat maakt herwaardering van vaderschap niet alleen een relationele, maar ook een maatschappelijke en politieke vraag.

Deze verschuiving kost tijd. Want ons beeld van vaderschap wordt niet gevormd in een vacuüm, maar is gebaseerd op de voorbeelden van de vaders vóór ons, vaak onze eigen

vader, of hooguit twee of drie generaties terug. Wanneer we spreken over 'vroeger', bedoelen we meestal het nabije verleden, niet de diepere oorsprong van menselijk samenleven. Die beperkte blik kleurt onze overtuigingen over vaderschap en moederschap, vaak onbewust. En juist die onbewuste overtuigingen sturen hoe we kijken, voelen en handelen, als ouder, partner of professional. Wie de rol van vaderschap werkelijk wil herzien, zal dus een open blik moeten hebben.
Tijd is hierbij geen neutrale achtergrond, maar een actieve ontwikkelingsfactor. Vaderschap ontvouwt zich vaak anders en soms later dan moederschap. Veel vaders groeien relationeel in nabijheid naarmate het kind ouder wordt, autonomer is en meer ruimte vraagt. Toch zijn beleid, geboortezorg en opvoedondersteuning sterk afgestemd op het vroege, moederlijke tempo van afstemming. Wanneer we vaderschap uitsluitend langs die meetlat leggen, doen we geen recht aan het relationele groeiproces dat vaderschap kenmerkt. De vraag is dan niet of vaders te laat zijn, maar of wij bereid zijn vaderschap over tijd te leren zien.

Wat leert dit ons pedagogisch?
Kinderen hebben in elke tijd behoefte aan:
• iemand die nabij is, signalen oppikt, emoties ordent, bescherming en troost biedt;
• én iemand die uitnodigt tot autonomie, richting geeft en ruimte opent.
Dat kunnen moeders of vaders zijn, of andere opvoeders. Belangrijk is dat deze pedagogische functies, nabijheid én richting, allebei beschikbaar zijn, niet per se door één persoon, maar wel binnen het geheel waarin het kind opgroeit.
We hoeven dus niet terug naar 'traditioneel', en ook niet te streven naar volledige gelijkheid. De kernvraag is: hoe kunnen we vandaag bewust kiezen wie welke functie draagt, afgestemd op het kind én op elkaar?

Persoonlijke kenmerken van de ouder: biologie, psychologie en hechtingsgeschiedenis
Er zijn biologische verschillen tussen mannen en vrouwen, zoals in hormonen en gevoeligheid voor signalen. Maar deze verschillen zijn niet bepalend voor de kwaliteit van ouderschap. Biologie is geen grens, maar een vertrekpunt. Vaders die zich verbinden met hun kind, maken hormonale verschuivingen door die hechting bevorderen. Moeders hebben vaak een biologische voorsprong bij de start, maar hechting is voor beiden mogelijk en ontwikkelbaar.
Psychologisch functioneren is minstens zo bepalend. Ouders nemen hun eigen hechtingsverhaal, emotieregulatie en reflectievermogen mee. Vaders die zelf weinig emotionele bedding hebben gekend, kunnen zich zoekend voelen in hun rol, niet door hun geslacht, maar door innerlijke geschiedenis. Ouderschap is een relationeel leerproces, waarin oude patronen worden herschreven in contact met het kind.
Het kind als actieve partner in relatie
Kinderen zijn geen passieve ontvangers. Ze spiegelen, nodigen uit, frustreren en raken. Ouderschap ontstaat in relatie tot het temperament en gedrag van het kind. Sommige kinderen vragen nabijheid, anderen zoeken ruimte. Ouders stemmen zich af op deze signalen, ieder op hun eigen manier.

Vaders brengen vaak een andere stijl in: fysiek spel, humor, vertraging. Die stijl is geen vervanging van de moederlijke, maar een volwaardige aanvulling. Als vaderschap vooral als ‘hulp bij de moeder’ wordt gezien, raakt deze rijkdom onderbelicht. Dan mist het kind niet ‘een vader’, maar een andere dimensie van hechting.
Daarbij dragen kinderen niet alleen relaties, maar ook loyaliteiten. Wanneer vaderschap onzeker is of moederschap overbelast raakt, voelen kinderen dat feilloos aan. Ze gaan compenseren, aanpassen of kiezen onbewust positie om spanning te verminderen. Niet omdat ze dat willen, maar omdat ze relationeel loyaal zijn. Een helder en gedragen vaderschap beschermt kinderen tegen die stille last. Het stelt hen vrij om kind te zijn, in plaats van brug, buffer of bondgenoot te worden in het ouderlijke systeem.

De context van ouderschap: cultuur, beleid en relatie
Ouderschap vindt plaats binnen een bredere context. Partnerrelatie, sociaal netwerk, culturele normen, economische omstandigheden en beleid vormen samen de bedding. Vaderschap is hierin kwetsbaar voor marginalisering óf bekrachtiging.
Denk aan:
• Verlofregelingen: in landen met goed vaderschapsverlof zijn vaders aantoonbaar meer betrokken en gehecht.
• Culturele verwachtingen: in wij-culturen ligt de nadruk op familierelaties en collectieve zorg; in ik-culturen op individuele verantwoordelijkheid en autonomie.
• Religieuze beelden: veel tradities koppelen vaderschap aan gezag, moederschap aan zorg. Deze beelden nestelen zich diep in verwachtingen.
• Professionele communicatie: als zorg en opvoedondersteuning zich vooral tot moeders richten, blijven vaders buiten beeld als volwaardige opvoeders.
Daarbij geldt ook: vaderschap en moederschap worden niet los van elkaar vormgegeven. Vaders en moeders beïnvloeden elkaar voortdurend, in hun visie op ouderschap, in hun onderlinge dynamiek en in hoe ze ruimte geven aan elkaars rol. De mate waarin vaderschap tot bloei komt, is vaak mede afhankelijk van de ruimte die moeders bieden en de bereidheid van vaders om die ruimte te nemen.
Daarbij is het belangrijk te erkennen dat niet alle ouders zich dit herijkte ouderschap in gelijke mate kunnen veroorloven. Sociaal-economische positie, arbeidszekerheid, migratiegeschiedenis en culturele verwachtingen bepalen in sterke mate hoeveel ruimte vaders en moeders daadwerkelijk hebben om hun rol vorm te geven. Wanneer we spreken over betrokken vaderschap, moeten we dus ook kijken naar wie structureel minder toegang heeft tot tijd, erkenning en ondersteuning. Anders blijft herwaardering een ideaal voor enkelen, in plaats van een pedagogische basis voor allen.

De vraag is dus niet alleen: "Willen vaders wel?", maar vooral: "Krijgen ze werkelijk de ruimte, de taal en de uitnodiging om zich als opvoeder te tonen?"

Vaderschap als hechtingsanker
In een hechtingsgerichte pedagogiek is vaderschap geen bijrol, maar een volwaardige ingang tot verbinding. Vaders die beschikbaar zijn, vormen een (tweede) veilige basis. Ze bieden kinderen ruimte voor andere emoties, spelvormen en kwetsbaarheid. Dat verschil is geen bedreiging, maar ontwikkelingsrijkdom.
Gelijkwaardigheid betekent niet gelijkvormigheid. In de praktijk zien we moeders vaak als primaire relatiebewakers en vaders als co-regelaars. Maar betrokken vaderschap begint niet bij 'meer doen', maar bij 'meer zijn'. Niet 50/50 in taken, maar 100/100 in aanwezigheid. Beiden dragen de emotionele bedding. Beiden beschermen tegen te vroege zelfstandigheid. Beiden mogen hun eigen stijl hebben, zolang het kind zich door hen gedragen weet.

Wat vaders nodig hebben
Veel vaders verlangen naar:
• erkenning, ook als ze minder woorden gebruiken;
• vertraging, om te mogen groeien zonder te hoeven voldoen;
• uitnodiging, om niet alleen praktisch, maar ook relationeel aangesproken te worden;
• veiligheid, om zoekend, onhandig of emotioneel onervaren te mogen zijn.
In geboortezorg, opvoedondersteuning en jeugdgezondheidszorg zien we nog vaak taal die primair op moeders is afgestemd. Gesprekken óver vaders, maar niet mét hen. Aandacht voor doen, minder voor verbinding. Een pedagogische basis die vaders echt wil includeren, stelt vragen als:
"Wie ben jij voor je kind als het moeilijk wordt?"
"Hoe blijft jouw kind bij jou in het hart, ook als het faalt?"

Een uitnodiging aan moeders (en vrouwen in het werkveld)
Misschien ligt hier wel de meest krachtige beweging: moeders die ruimte maken voor het vaderschap van hun partner, niet door los te laten, maar door te vertrouwen. Dat vraagt:
• de waarde zien van de bijdrage van vaders in de ontwikkeling van het kind;
• het verdragen dat vaders het anders doen;
• het uithouden van eigen zorgen of oordelen;
• het erkennen dat vaderschap een proces is, geen prestatie.
Wanneer moeders vaders relationeel legitimeren, voelt het kind dat. En wat kinderen voelen, vormt hun innerlijke wereld.

Deze uitnodiging kan alleen begrepen worden binnen de zware morele last die veel moeders dragen. Moederschap is niet alleen een relationele positie, maar ook een cultureel beladen rol, waarin verantwoordelijkheid gemakkelijk omslaat in schuld. Als het goed gaat, is het vanzelfsprekend. Als het schuurt, wordt er gekeken. Ruimte maken voor vaderschap vraagt daarom niet simpelweg vertrouwen, maar ook het loslaten van een positie waarin moeders onbewust tot eindverantwoordelijke zijn gemaakt.

Systemisch bekeken: verschil dragen zonder hiërarchie
Vanuit systemisch en archetypisch perspectief zijn de moederlijke en vaderlijke functie niet hetzelfde, maar ook niet gebonden aan gender. De moederlijke functie representeert nabijheid, afstemming en emotionele regulatie. De vaderlijke functie representeert begrenzing, separatie en wereldgerichtheid.
Deze functies zijn niet aan gender gebonden. Ze kunnen gedragen worden door moeders, vaders of andere opvoedfiguren. Niet het geslacht, maar de relationele beschikbaarheid maakt het verschil. In de pedagogische basis gaat het dus niet om taakverdeling, maar om het bewust vervullen van deze functies, afgestemd op het kind en op elkaar.
De moederlijke en vaderlijke functie zijn beiden nodig voor een kind om zich te kunnen hechten én losmaken, om zichzelf te mogen zijn én zichzelf te worden. Als die functies uit balans raken, ontstaan spanningen:
• overmatige nabijheid kan verstikken;
• afwezigheid van begrenzing kan leiden tot roekeloosheid of angst;
• overbelaste moeders raken uitgeput;
• onzeker gemaakte vaders verdwijnen uit beeld.
In veel pedagogische contexten is de moederlijke functie goed verankerd. De vaderlijke functie wordt echter nog te vaak gezien als aanvulling, niet als dragende kracht. Vaders vragen zich dan af: “Wanneer ben ik van betekenis, los van ondersteunen?”
Een pedagogische basis die beide functies erkent, nodigt uit tot richting geven, waardeert verschil en erkent begrenzing als liefdevolle daad.
Wanneer vaders én moeders, wanneer ouders, zich gezien, welkom en competent voelen, hoeft het kind niet te kiezen tussen loyaliteiten.
Misschien is dit wel het wezenlijke spanningsveld van ouderschap vandaag: hoe bieden we nabijheid zonder te verstikken, en richting zonder te domineren? Hoe dragen we verschil zonder hiërarchie, en verantwoordelijkheid zonder schuld? In dat spanningsveld bestaat geen blauwdruk. Wel een uitnodiging tot volwassen positionering, telkens opnieuw, in relatie tot het kind en tot elkaar.

Reflectieve uitnodiging
Mijn hoop is dat kinderen ervaren dat:
• zorg geen genderrol is, maar een relationele beweging;
• nabijheid vele vormen kent;
• zowel moeders als vaders zichzelf mogen zijn in contact met hen.

Daarom spreek ik het liefst voor ouders i.p.v. vader/moeder. En nodig ik ouders vaak uit om persoonlijk te onderzoeken:
• Welke functie draag jij van nature: nabijheid of richting?
• Wat heb jij gemist of zelf moeten ontwikkelen?

• Hoe beïnvloedt dat jouw blik op moeder- en vaderschap vandaag?
Dus wat mij betreft is de vraag niet: zijn vaders en moeders gelijk?

Maar: durven we verschil te dragen, zonder het te moeten oplossen?
Daar, in dat spanningsveld, ontstaat *volwassen ouderschap*. **En een pedagogische basis waarin kinderen zich kunnen hechten én loslaten, gedijen én groeien.**

- *Literatuur: Belsky, J. (1984). The Determinants of Parenting: A process model. Child Development, 55, 83-96.*

13. Joris van Veen (HAN): Je vragen hebben me stevig aan het denken gezet.

Waar ik veel expertise in heb is het thema ouderschap en opvoederschap. Willen we het over het vaderschap hebben dan ontkomen we er niet aan om ook zicht te houden op wat het ouderschap überhaupt is, wanneer het goed genoeg is (wat de verwachtingen zijn) en wat dus de ruimte is om het op een eigen manier te doen. Ik heb me altijd verbaasd hoe weinig het in de orthopedagogiek ging over ouder en opvoederschap laat staan dat het ging over het vaderschap. Lang geleden ook nog een serieuze poging gedaan om dit uit te werken in een boek met de titel problematische opvoedrelaties omdat ik denk dat in mijn vakgebied het van belang is om heel goed te snappen wat een gezonde opvoedrelatie inhoudt. Momenteel geef ik heel veel trainingen aan wijkteams in verschillende gemeenten waar ze naast gespreksvaardigheden, grondhouding ook veel leren hoe je samen met kind, ouders en netwerk kunt puzzelen over wat er aan de hand is; hoe je kunt bepalen welke zorg je moet inzetten. Ook dan gaat het vaak over goed genoeg opvoederschap, wat zijn normale opvoedproblemen, wat mogen we verwachten, hoe zwaar mag het zijn, hoe kun je het opvoederschap versterken etc. Vaak gaat het dan ook over de verschillen in opvoederschap en hoe ouders het ouderschap verschillend kunnen ervaren?

Via een heel andere weg ook veel bezig (geweest) met thema diversiteit, cultuursensitief werken en seksespecifieke hulpverlening. Ook binnen deze context veel te maken met het belang om vanuit verschillende perspectieven te kunnen kijken (denk aan belang van kruispuntdenken-intersectionaliteit), bewust te zijn van ieders sociale (deel)identiteiten en de bijbehorende (deel)culturen (waaronder die van de man, vaders). Ook via deze weg het veel gehad over het man en vrouw zijn, masculiene samenleving, en voor mijn werkcontext, hoe zich dit vertaalt in onderwijs, de hulpverlening en specifiek hoe dit van invloed is hoe we kijken naar opvoeding, de rol van de man in de opvoeding, het vaderschap etc.

Tot slot:
Steeds meer bezig met de effecten van onze individualistische samenleving, gebrek aan community based werken, community building (ook in relatie tot de jeugdhulpverlening) en hoe we vanuit ons lectoraat een bijdragen proberen te leveren om gemeenschapszin te versterken (onderzoek, beleid, trainen) waarbij ik het vooral interessant vind om dan specifiek stil te staan bij het opvoederschap binnen een community; het gezamenlijk opvoeden; de opvoedtaak in onderwijs. Inmiddels veel kennis opgedaan over (gemeentelijk en onderwijs) beleid m.b.t. opvoedondersteuning in gemeenten/

onderwijs/ gezondheidzorg en hoe daar de verschillende perspectieven naar voren komen waarbij ik me als ouder (in mijn rol als vader) niet altijd herkende. Zoals ik ook tijdens onze wandeling vertelde heeft dat geleid tot een initiatief van mij om opvoedondersteuning te gaan bieden aan vaders in de gemeenten Nijmegen; om wat meer aandacht te creëren voor het vaderschap in de wereld van de opvoedondersteuning.

Wat blijft hangen bij mij is de grote interesse die ik blijf houden voor begrip ouderschap en opvoederschap (vaderschap en moederschap) en in het bijzonder onze kijk en verwachtingen in onze maatschappij over wat goed genoeg opvoederschap is en de rol van de vader (in een welvarend maar individualistisch land) in relatie met de toenemende vraag voor jeugdhulp.

*Joris van Veen | Opleider Trainer Adviseur | Scholing voor werkenden | Welzijn (han.nl)| **Academie** Mens en Maatschappij | **HAN_** University of Applied Sciences **| Kapittelweg 35**, 6525 EN Nijmegen **Lokaal E.2.34 |** T (werk) **06-11427872** | Afwezig woensdagmiddag en vrijdagmiddag |*

14.**Clemens Streng**: Alsnog een reactie van mijn kant en vanuit mijn rol bij DOCK [4] als sociaal werker jeugd:

Welke kansen en mogelijkheden zie jij vanuit jouw eigen expertise & kennis (visie - methodische aanpak - ervaringen) als het gaat over vaders & vaderschap in de pedagogische basis. Wil je daar jouw ideeën over opschrijven of datgene wat je al doet en die met ons delen? *Let wel* dit hoeven geen complete uitgewerkte plannen te zijn maar wel zodanig beschreven dat wij er mee verder kunnen.

Mijn opdracht bij DOCK is niet specifiek gericht op vaders. Ik ben een opbouwwerker gericht op jeugd en daarmee automatisch de pedagogische basis. Na e.e.a. te hebben neergezet in en om de school in de buurt waar ik beide actief ben, kijk ik nu naar het contact met ouders. Het zou mooi zijn als daar ook iets uitkomt met vaders en daar kijk ik wel specifiek naar uit. Mochten er kansen zich voordoen dan pak ik die zeker mee maar er is geen specifieke focus gevraagd behalve dat als je wil dat we het met z'n allen doen dat vaders daar ook bij horen. Hiermee bedoel ik vooral, stap voor stap. We bouwen het op. Wat ik belangrijk vind is dat er meer aandacht uitgaat naar dat zowel ouders als scholen hun bordje vol hebben en dat het welzijnswerk de school in moet. Veel energie gaat uit naar het organiseren van activiteiten in de wijk en op onze centra voor laagdrempelig contact, ambulant zoeken, werven, etc. Op scholen zitten we in de community, honderden leerlingen, ouders, leerkrachten, partners allerlei. Daar liggen de grootste kansen als het gaat om het ontwikkelen van de pedagogische basis. Samen zijn we er steeds effectiever voor de jeugd. Het onderwijs wordt eindelijk ontzien. Ze krijgen steun in het creëren van een pedagogisch klimaat. Zie bijlage. Zo kijk ik ernaar en hier organiseer ik mijn werk naar.

Aansluiten op vraag 1. Hoe kunnen wij datgene vanuit de KPB-vorm en inhoud geven? En zie je voor jezelf hier een rol in? Zo ja, hoe dan?

[4] Missie: DOCK versterkt de sociale samenhang in buurten en steden. We staan naast bewoners en leggen in wijken de verbindingen die nodig zijn tussen mensen onderling en met partners. Dat doen we altijd op basis van vertrouwen en positiviteit. We benutten ons vakmanschap om het verschil te maken. Samen met ons sterke netwerk dragen wij bij aan een samenleving die vitaler, veerkrachtiger en gelukkiger is.
Visie: Een samenleving bloeit als mensen zich verbonden voelen, elkaar steunen en er gelijke kansen zijn voor iedereen. Waar dat niet vanzelf gaat, versterken wij de kracht van gemeenschappen. Met lef en vernieuwde oplossingen bouwen wij aan netwerken waarin mensen zich thuis voelen en voor elkaar klaarstaan. Zo ontstaan gemeenschappen waarin iedereen meetelt, meedoet en waar je samen meer bereikt

Ik stel voor om in te zoomen op schoolwelzijnswerk en de kansen die we daarmee hebben voor de pedagogische basis. O.a. voorgesteld dat de KPB eens op werkbezoek komt. Volgens mij is er nog niet goed naar gekeken. Als ik daar nog bij kan helpen hoor ik het graag.

Clemens Streng Stedelijk Taakaccenthouder
- Utrecht Zijn We Samen tegen Polarisatie, Sociaal Makelaar Jeugd
- Het Zand en obs Het Zand, Projectleider Digitale Geletterdheid / Media

15. **Leo Noteborn, Buurtteam Utrecht - programmaregisseur**
    Ik vind deze nog wel best lastig merkte ik. Een paar suggesties:

Ik denk dat de kansen voor vaders en vaderschap in de pedagogische basis liggen in het vinden van een goede balans tussen een aantal stereotypen en meningen als het gaat om mannen en vaders:

- Vaders uit de migratiegemeenschappen die zich focussen op veiligheid en jongerenoverlast (buurtvaders)
- Aanname/mening 'mannen komen niet bij elkaar om te praten over het vader zijn, dat hebben we toch al geprobeerd'
- Mening: 'Waarom zouden vaders apart bij elkaar moeten komen en kunnen ze niet gewoon aansluiten bij een ouderschapsgroep'
- Aanname: 'mannen komen bij elkaar voor voetbal en sporten en verder niets'.

Als ik probeer naar de kern te gaan waar dit over gaat, gaat dit volgens mij (ook) over bonding en bridging en de waarde van zowel inclusie als exclusie. Maatschappelijk heeft 'inclusie' de wind mee en proef ik bij exclusie een negatieve bijsmaak. Echter als je exclusie vertaalt naar specifiek zijn, kan het helpend zijn om mensen bij elkaar te brengen. Niet elke deksel past op elke pan, soms moet je even de juiste vinden. En wat dan helpend is, is volgens mij blijven hameren op een waarderende blik hanteren en oordelen uitstellen. Dat klinkt mooi, maar is in de praktijk en zodra je op mens tot mens niveau komt blijven lastig.

1.b.: Ik denk dat in het KPB aannames benoemen en checken en af en toe op in te zetten op specifiekere thema's past bij de diversiteit van de samenleving. Dan zit de mogelijke rijkdom in kennis nemen en delen van 'hoe we dat doen'. Niet om te kopiëren naar nieuwe projecten, maar om van te leren en wellicht te inspireren.

*Reactie van : **Leo Noteborn** – Programmaregisseur - leo.noteborn@sociaal.buurtteamsutrecht.nl • 06 10 383959 • www.buurtteamsutrecht.nl*

Literatuur – referenties – bronnen – websites (aangereikt door de respondenten):

- Belsky, J. (1984). The Determinants of Parenting: A process model. Child Development, 55, 83-96. [5]
- Dingshoff, Marlijn - Marleen Kwant - Anton Boonen (2025) *Verhalen en lessen uit interdisciplinaire leeromgevingen in Leidsche Rijn en Vleuten/De Meern* – Lectoraat Duurzame Gemeenschappen – Hogeschool Utrecht; 48 pp. [6],[7] op: www.hu.nl/onderzoek/publicaties/waar-school-en-wijk-elkaar-vinden
- Distelbrink, M., de Gruijter, M. & Oudenamspen, D. (2008) Effecten van lotgenotencontact – bron: www.verwey-jonker.nl/publicatie/effecten-van-lotgenotencontact/ -> Lotgenotencontact is een vorm van onderlinge zorg en begeleiding, die mensen helpt meer greep te krijgen op de effecten van een chronische ziekte of aandoening op het dagelijks leven. Het speelt zich af in al dan niet georganiseerd verband tussen mensen met een vergelijkbare aandoening, hun familieleden of partners.
  We weten echter weinig over de daadwerkelijke effecten ervan, door het ontbreken van goed effectonderzoek. Deze publicatie bevat de uitkomsten van het vooronderzoek naar lotgenotencontact bij de Vereniging Spierziekten Nederland (VSN). Het eerste doel is om via onderzoek de kwaliteit van de diverse vormen van het lotgenotencontact bij de VSN te verbeteren. Een andere bedoeling is dat de studie nieuwe en betrouwbare informatie oplevert over de effectiviteit van lotgenotencontact. De publicatie biedt ook inzicht in de vraag wat geschikte effect- en procesmaten en methoden zijn om de effectiviteit van lotgenotencontact te meten.
- www.fathersofsuccess.nl
- https://www.thefathersimpact.nl/ > The Father's Impact is gebouwd op één krachtige overtuiging: elk kind verdient de liefde en betrokkenheid van beide ouders. Wij geloven dat vaderschap ertoe doet; in het gezin, in de samenleving en in het leven van ieder kind.
  We geloven in de kracht van samenwerking, zelfs in moeilijke tijden. Of het nu gaat om gezamenlijke opvoeding, betrokken vaderschap of herstel na relatiebreuk; we helpen ouders om bewuste keuzes te maken in het belang van hun kinderen. Door ouders te helpen met het verminderen van conflicten en het versterken van hun samenwerking, bouwen we aan gezinnen waar kinderen écht kind mogen zijn en kunnen genieten van de liefde en steun van beide ouders.

[5] Zie op: www.kingnascholing.nl/system/figures/images/000/000/180/original/Literatuur_-_Expoo_-_Wat_is_opvoeding_Raets___Boven.pdf?1571392508

[6] www.utrechtleert.nl/wp-content/uploads/2025/09/UTRECHT-LEERT-Boekje-Waar-school-en-wijk-elkaar-vinden-COMPLEET.pdf - www.hu.nl/onderzoek/publicaties/waar-school-en-wijk-elkaar-vinden

[7] Deze publicatie bundelt ervaringen en geleerde lessen uit een pilot met twee interdisciplinaire leer- en opleidingsomgevingen vanuit het programma Utrecht Leert vernieuwend Opleiden (ULVO) in schooljaar 2024-2025. Deze twee leeromgevingen, in en rond vier PO- en VO- scholen in de Utrechtse wijken Leidsche Rijn en Vleuten/De Meern, zijn een jaar lang gevolgd. De publicatie is opgebouwd rond zeven verhalen uit deze innovatieve, lerende praktijken, die de noodzaak, de uitdagingen en de opbrengsten van samen opleiden en leren, over de grenzen van het educatieve, sociale en pedagogische domein heen, illustreren. De centrale vraag in deze publicatie luidt: Hoe ontwikkelt de interdisciplinaire samenwerking tussen opleidings- en praktijkprofessionals en met studenten in het pedagogische, sociale en educatieve domein zich in, tussen en over de interdisciplinaire leer- en opleidingsomgevingen van ULVO?

- https://www.amarant.nl/ervaringen/ontmoeten-zo-verbindt-ouders
  > Ontmoeten & Zo is er *vóór* en *dóór* ouders van een zorgenkind of een zorgintensief kind. Voor deze groep mantelzorgers organiseren we (gratis) koffieochtenden en thema avonden waar ouders kunnen delen met elkaar. Door het uitwisselen van ervaringen en informatie ervaren ouders (h)erkenning en leren ze van elkaar. Adresgegevens: Frans Siemerpad 24 - 5042 EA Tilburg – 06-15454022
- www.amarant.nl/ervaringen/het-is-soms-lastig-om-in-het-hier-en-nu-te-leven-maar-ik-probeer-het
  -> Tim Oerlemans is getrouwd met Valerie en heeft twee zoontjes: Jip en Guus. Als trotse vader vertelt hij graag over ze. We ontmoeten Tim bij Ontmoeten&Zo in Tilburg. Daar is hij als gast, maar deze keer ook als initiatiefnemer. Samen met kartrekker van Ontmoeten&Zo, Diana Creemers, bedacht hij dat het tijd werd voor een inloopavond voor vaders van een zorgintensief kind. Dat is Tim zelf namelijk ook. “Ik miste iets. En wilde graag andere vaders leren kennen. Vervolgens ben ik met Diana in gesprek gegaan om te kijken of we zo’n avond konden organiseren. Uiteindelijk zijn het er zelfs twee geworden. Eén in Tilburg en één in Breda.”
- www.bewustinjekracht.nl/aanbod/kaartendeck-hoezo-roze-wolk > Ouderschap is prachtig maar soms ook overweldigend. Dit kaartendeck biedt daarom steun, zachtheid en houvast, juist als de roze wolk ontbreekt. Een hulpmiddel vol liefdevolle reminders, verdiepende vragen én kleine opdrachten die uitnodigen tot verstilling, erkenning en verbinding.[8]
- *Ieder kind verdient een betrokken vader*
  www.vaders.nl
  www.platformvaderschap.nl
  www.vaderzoektverlof.nl
  LinkedIn Expertisecentrum Vaders

[8] Recensie in *Vaderschapskennis*, sept. 2025, nr. 44, pag. 3; vindplaats: www.bobderaadt.nl/documents/vaderschapskennis/Fathers4Fathers_bericht_44.pdf

6. Aansluitend op vraag 1. Hoe kunnen we daar vorm en inhoud geven? En zie je voor jezelf hier een rol in? Zo ja, hoe dan?

* Goed om aandacht te hebben voor vaders, maar ik zou de doelgroep zelf willen horen, welke vragen leven er bij hen en op welke manier willen zij antwoord op hun vragen krijgen? Dit kan voor vaders heel anders zijn als voor moeders. Is hier al een onderzoek naar gedaan? Ook onder vaders van verschillend opleidingsniveau? Ik ben benieuwd. Met vriendelijke groet, **Irene Halsema - Coördinator Home-Start.**
Aanvullende informatie: Ik heb geen idee meer welke thema's er aan bod kwamen, ik denk de gewone opvoed thema's, maar ook hoe je als vader een rol kunt spelen en het belang van de vaderrol voor een kind. Vooral gericht op de migrantengroepen waren we, deze vader moesten en moeten nog steeds geactiveerd worden om deel te nemen aan de opvoeding.

* Ik zou hier zeker wel een rol in willen hebben. Zou fijn zijn om dat met iemand samen te kunnen doen. Als sparringpartner / rollen verdelen. Misschien iets opzetten wat bij de 1e vraag geschetst was. Dus vanuit KPB support, maar ook goed om kennis / initiatieven te delen erover te sparren.

- ook open voor andere ideeën (**Peter Vermeulen**)

* **Jeffrey Ward Brew:** Hoe KPB dit concreet kan gebruiken (duidelijk en expliciet aanbod)

Mijn aanpak sluit direct aan op wat de KPB wil bereiken. In mijn werk help ik vaders en moeders om opnieuw met elkaar in gesprek te gaan, zodat er rust en samenwerking ontstaat. Diezelfde bemiddelingsmethode kan binnen de KPB worden ingezet bij oudergesprekken of vastgelopen communicatie.

Daarnaast begeleid ik vaders bij contactherstel met hun kinderen wanneer er afstand, verwijdering of verlies van contact is. Deze werkwijze met gefaseerde stappen, veilige gesprekken en een systemische kijk kan de KPB gebruiken in situaties waarin kinderen één ouder missen of moeilijk bereikbaar is.

Ook train ik professionals in hoe zij vaders actief kunnen betrekken: hoe je hen uitnodigt, hoe je weerstand omzet in samenwerking en hoe je beide ouders gelijkwaardig houdt. Deze trainingen geven teams direct toepasbare handvatten om met vaders te werken, zodat ze vanaf het eerste moment worden meegenomen in het proces.

Kort gezegd: mijn aanbod aan de KPB bestaat uit bemiddeling, contactherstel, systemisch begeleiden en trainingen die professionals helpen om vaders zichtbaar, actief en gelijkwaardig te betrekken. Dat is helder, concreet en direct inzetbaar binnen de pedagogische basis.

Met vriendelijke groet,

Jeffrey Ward Brew Founder The Father's Impact - +31 6 28 41 94 49 - Orfeoschouw 50 - 2726 JH Zoetermeer. www.thefathersimpact.nl

- **Linda Eijsink:** Ik heb niet volledig helder wat jullie al doen vanuit KPB dus wellicht doen jullie onderstaande al: uitstralen dat man en vrouw net zo belangrijk zijn. Elkaar van steun kunnen zijn. Vader net zo van waarde is in de opvoeding als moeder. De meerwaarde van deze betrokkenheid laten zien en positieve succesverhalen delen. Kijken of mannen die deze stap wel zetten hier iets over willen delen om hier meer aandacht voor te creëren.
  Succes met jullie onderzoek.
  Hartelijke groet,
  Linda Eijsink – Bewust in je kracht.

- **Paula Speetjens:**
  Vanuit de KPB probeer ik in mijn rol telkens weer te verhelderen dat ouder initiatieven niet enkel moeder-initiatieven zijn. Maar dat het perspectief breder is- dus inclusief vaders, inclusief andere (informele)mede-opvoeders. Eerlijkheid gebiedt me wel te zeggen dat wanneer vanuit KPB ik probeer de ouder-initiatieven bij elkaar te krijgen, dat vooral de moeders reageren en de vaders het eerder laten afweten: druk, andere prioriteiten etc.
  Ik trek graag met je op en moedig je aan - want betrokken papa's zijn goud waard!
  Er ligt een taak voor mannen, onderling en in verbondenheid met vrouwen.

7. Correspondenties om aanvullend reacties op te halen:

1. *Op 23 dec 2025, om 21:42 heeft Bob de Raadt <bobderaadt@live.nl> het volgende geschreven:*

Beste collega-vaderexperts, vaders-voor-vaders,

Zoals ik vorige week donderdag in de Zoommeeting kort vertelde, ben ik betrokken bij de Kenniswerkplaats Pedagogische Basis (KPB), voor het themadossier 'Vaders & vaderschap'. Op 5 februari 2026 verzorg ik een korte presentatie over het thema 'vaderschap binnen het beleid van lokale gemeentes'.

Ik ben bezig met het samenstellen van een verslag n.a.v. de volgende inventariserende vragen:

Vragen:

Welke kansen en mogelijkheden zie jij vanuit jouw eigen expertise & kennis (visie - methodische aanpak - ervaringen; juist als vaders/experts, professionals!) als het gaat over vaders & vaderschap in de pedagogische basis. Wil je daar jouw ideeën over opschrijven of datgene wat je al doet en die met ons delen? *Let wel* dit hoeven geen complete uitgewerkte plannen te zijn maar wel zodanig beschreven dat wij er mee verder kunnen. Mag ook met literatuurverwijzingen zijn.

Aansluitend op vraag 1. Hoe kunnen wij datgene vanuit de KPB vorm en inhoud geven? En zie je voor jezelf hier een rol in? Zo ja, hoe dan?

Bij deze vraag ik jullie medewerking en input op deze vragen, juist als vaders (want de meerderheid binnen de KPB zijn vrouwen!). Vandaar mijn oproep aan jullie.

Alvast bedankt en fijne feestdagen toegewenst. Bedankt voor de inspirerende en verbindende zoommeetingen! Tot in 2026

Reacties op deze vragen kun je sturen naar:
Bob de Raadt, ambassadeur van de Kenniswerkplaats Pedagogische Basis - bobderaadt@live.nl

2. *Vervolg oproepbrief van KPB, d.d. 06-01-2026 ->*

Beste …….

Dit jaar willen we 'vaders in de pedagogische basis' verder invulling gaan geven vanuit de landelijke kenniswerkplaats pedagogische basis. (KPB). Vaderschap als kenmerkend aspect binnen de ouder(schaps)relatie. Moederschap en vaderschap samen: als gelijkwaardige partners in hun ouderschap, als liefdevolle betrokkenen in de pedagogische relatie met hun kind(eren). Vaak hebben de moeders een voortrekkersrol in de opvoeding en leveren vaders complementair hun aandeel. Daarnaast is er de ontwikkeling van 'thuisblijf-vaders', 'vaders-voor-vaders' (een supportgroep), vaders met 'papa-dagen', vaders die gebruik maken van hun ouderschaps-verlofrelingen (of om financiële redenen juist niet).

Moeders hebben vaak een duidelijke visie op het ouderschap, en daarbij ook op het vaderschap. Langs deze weg willen we als KPB juist vrouwen/moeders uitnodigen om hun visie op 'vaderschap in de pedagogische basis' te beschrijven. Zeker de ambassadeurs van de KBP zitten in het werkveld van de pedagogische basis (hulpaanbod, methodiek, casuïstiek). Eerder hebben we vanuit de KBP een tweetal vragen rondgestuurd en daar zijn een aantal reacties op binnengekomen.

We willen echter meer reacties oogsten waarin visie op vaderschap wordt gedeeld. Juist bij dergelijke vragen hebben vrouwen en mannen, moeders en vaders elkaar nodig. Ervaringskennis en pedagogische visie op betrokken ouderschap, waarin vaders ook hun aandeel hebben: betrokken vaderschap, handvatten, handreikingen, best practice, vaderverhalen. Hoe kunnen verschillende methodieken vaders uitnodigen om op een toegewijde manier hun vaderrol in te vullen en hun pedagogische plek in te nemen. Wat wensen vaders in bijv. de geboortezorg (en andere sectoren) aan ondersteuning?
Via deze persoonlijke mail willen we jou uitnodigen om je visie, ervaringen, hoop/wensen, pedagogische verwachtingen, suggesties, tips met ons te delen, zodat we die vanuit de KPB verder uit kunnen werken.
Alvast bedankt voor je inbreng en medewerking.
Reacties kunnen gestuurd worden naar Bob de Raadt: bobderaadt@live.nl - ambassadeur KPB (kennisdossier vaderschap).
Hartelijke groet,
Kathinka Bruinsma en Bob de Raadt.

Kathinka Bruinsma
Directeur Kenniswerkplaats Pedagogische Basis en initiator Ouders van Betekenis
Gelijkwaardig partnerschap met ouders ontwikkelen en toepassen

8. Literatuur: m.b.t. vaders & vaderschap & vaderschapsontwikkeling:

- Arneleon / Arno van de Velde (2023) – *De papahandleiding – Mijn eerste 1000 dagen als papa inclusief een hoop toptips* – Tielt: Uitg. Lannoo.
- Azghari, Youssef. (2023) *'In dialoog met mijn zoon – Over 100 jaar migratie* - Uitg. Boekscout – Soest, 198 pag.'s.
- Bean, Shawn (2015) *Zo doe je dat, Papa* – ISBN 9789089894922.
- Bentsink, Bert (2025) *Plotseling papa – als het vaderschap te vroeg komt* - Amsterdam: Alfabet Uitgevers (239 pp., €22,99). [9]
- Borman, David - *Aanpakken voor Aanstaande Vaders - Praktische tips voor de zwangerschap, de bevalling en de kraamtijd* –– 9789000393145 – Amsterdam: Spectrum.
- Borman, David (2022, 1e druk) *Je eerste 1000 vaderdagen; praktische adviezen voor betrokken vaders: van zwangerschap tot peuter*. Uitg Het Spectrum
- Bisseling, Willem (2022) *'Vader op komst'* - Uitg. De Boekerij - ISBN 9789022595336.
- Ceder, Don; ChristenUnie (2026) *Manifest 'Betrokken vaders – bloeiende samenleving* – vindplaats: **www.christenunie.nl/nieuws/2026/02/02/christenunie-presenteert-manifest-over-vaderschap-betrokken-vaders-bloeiende-samenleving**
▪ Cosby, Bill (1986) *Vaderschap* – Baarn: Uitg. Fontein.
▪ Deuss, K. (2022) *On adventure with dad - Vader zijn is kinderspel* – Tielt: Lannoo.
▪ Gouw, Tim (2023) *De Thuisblijfvader. Waarom mannen net zo goed voor hun kinderen kunnen zorgen* - Amsterdam: Fontaine Uitgevers; ISBN 978-90-6404-216-0 (238 pp.; €22,99).
▪ Güntzschel, K. (2017) *Vaders, waar zijn ze? Pleidooi voor vaderschap* – Zwolle: Uitg. Daniël.
- Hanssen, Henk (2010) *Zwangerschapsmanagement voor mannen. Wat elke man die vader wordt moet weten* - ISBN 9789077393062 - 376 pagina's.
- Hanssen, Henk (2004) *Babymanagement voor mannen. Het praktische handboek* –- 9789055154128 - 240 pagina's.
- Isik, Murat (2017) *Wees onzichtbaar* – Amsterdam: Uitg. AMBO/Anthos; 597 pag's..
▪ Jong, Jeroen de (2023) *Vadervuur – Volg je eigen opvoedkoers en word de vader die je je kind gunt* – Uitg. Samsara.
▪ Jong, Shanna de (2020) *Handboek Vroeggeboorte, voor ouders van prematuren. Informatie en tips uit de praktijk, wetenschappelijk onderbouwd* – Antwerpen/Utrecht: Kosm.s Uitg.
▪ Jonkers, A. (2020) *En toen vonden ze mijn vader – Vader worden als je er nooit een hebt gehad* - Amsterdam: De Bezige Bij.
▪ Koerselman, F. (2020) *Ontvadering – Het einde van de vaderlijke autoriteit* – Amsterdam: Uitg. Prometheus – Nieuw Licht.
▪ Koster, D. (2016) *Perfecte bevallingen bestaan niet – De impact van een ingrijpende bevalling op je leven en wat je er aan kunt doen*; Tielt: Uitg. Lannoo.
▪ Krijnsen, Jelte (2022) *Broertje dood* - Uitg. GrowingStories, 95 pp. ISBN 978-9493089-52-5.
▪ Leij, Stephen van der (2020) *Daddycation, toegewijd vader zijn* – Heerenveen: Uitg. Ark Media.
- Leij, Stephen van der (2025) *Geef Gen Z gewoon haar zin – Hoe zingeving een nieuwe generatie kan laten bloeien* – Utrecht: KokBoekencentrum – ISBN 9789043542647; 159 pp.
▪ Machin, dr. Anna (2021) 'Papa worden – waarom vaders nuttig zijn' –Uitg. Borgerhoff & Lamberigts - ISBN 9789463935982.
- Machin, Anna (2018) *We need to change the conversation about fathers – TED talk ->* https://www.youtube.com/watch?v=cul4L441x9o
- Mackesy, Charlie (2020) *De jongen, de mol, de vos en het paard* - Utrecht: Uitg. KokBoekencentrum.
- Mak, Geert (1996; 32e druk 2006) *De eeuw van mijn vader* – Amsterdam: Olympus/Atlas - Amstel

[9] Podcast van Bert Bentsink -> #76 - Plotse papa's - DOCS | Podcast on Spotify > waardevol verhaal over vaderverstoting.

Uitgevers.
- Martens, Marco (2022) *Erfgrens waar het vaderschap schuurt geschreven* – Uitg. De Meent.
- Matthijs (2022) Het verhaal van Matthijs - in: Borman, David (2022) *Je eerste 1000 vaderdagen, praktische adviezen voor betrokken vaders: van zwangerschap tot peuter'* – Amsterdam: Uitg. Unieboek/Het Spectrum; pag. 198 - 201.
- Movisie (2021) Positief betrokken vaderschap: Over vaderschap en opvoedpraktijken -> https://www.opgroeien.be/sites/default/files/tool-documents/vaderschap_taveccio.pdf
- Neufeld, Gordon & Gabor Maté (2004 oorspronkelijke uitgave; 2022: Ned. vert.) *Laat je kind niet los - Waarom een hechte ouder-kindband belangijker is dan ooit*; Antwerpen: Manteau/Standaard Uitgeverij.
- Pool, Jan & Michiel Santman (2023) *Binnenspiegel – De kracht van zelfkennis* – Utrecht-KokBoekencentrum Uitg.; ISBN 9799043540384 – 188 pag's.
- Poulter, Stephan B. (2019) *De Vaderfactor. De invloed van je vader op je professionele en persoonlijke ontwikkeling* –- Uitgever: Circle Publishing – ISBN 9789077179369 - 288 pagina's.[10]
- Raadt, B. de (2006) – Levensbeschouwing, veerkracht en identiteit. Ouderschap in een medische stroomversnelling. Systeemtheoretische aspecten bij ouderbegeleiding in een academisch kinderziekenhuis. – Rotterdam: Erasmus MC Sophia/Interactie-Academie Antwerpen - ISBN –10: 90-77712-32-1.
- Raadt, B. de (2018) 'Huidhonger' vraagt om betrokken vaderschap – in: *Vakblad Vroeg*, juni 2018, nr. 2 -> vindplaats: www.bobderaadt.nl/documents/vaderschap/huidhonger_vraagt_om_betrokken_vaders.pdf
- Raadt, B. de, E. Wijers, A. Beishuizen (2009) – Ouders en een ernstig ziek kind - 'coping' bij hoge en langdurige stress; in: *Tijdschrift Ouderschap & Ouderbegeleiding* (O&O) - jaargang 12, nr. 3, oktober; pag. 225, 293 300 - Amsterdam: Uitg. SWP - ISSN 1387-9006.
- Raadt, B. de, D.H. Stuit (2017) – De moeder centraal. Ouderbegeleiding bij kwetsbare, zwangere vrouwen; in: *Ouderschapskennis*, thema: Belast ouderschap – jaargang 20, nr.3, nov.; pag. 44-56, 1 - Amsterdam: Uitg. SWP; ISSN 2210-73982.
- Raadt, B. de; G. Nobre, T. da Silva & A. van de Vijver (2025) Betrokken vaderschap. Een opdracht voor het sociaal werk (rubriek Achtergrond) – *Vakblad Sociaal Werk*, nr. 3 – juni; pag. 18-20 (p.1, ,3, 4) – ISSN 2468-7464; Uitg. BSL Media & Learning. Zie ook op www.bobderaadt.nl/vaderschapskennis.php
- Raadt, B. de (2025) *Webbook 'Patrascentie'* -> www.bobderaadt.nl/patrascentie.php
- Raadt, B. de (2025) *Webbook 'Fathers Matters'* -> www.bobderaadt.nl/fathersmatters.php
- Raadt, B. de (2025) *Webbook 'Vaderschap'* -> www.bobderaadt.nl/vaderschap.php
- Raadt, B. de (2025) *Webbook 'Vaderschapskennis'*-> www.bobderaadt.nl/vaderschapskennis.php
- Raadt, B. de (2025) *Webbook 'Postpartum depressie'* -> www.bobderaadt.nl/postpartumdepressie.php
- Raadt, B. de (2025) *Webbook 'Ouderbegeleiding'* -> www.bobderaadt.nl/ouderbegeleiding.php
- Raadt, B. de (2025) *Webbook 'Ode aan het vaderschap'*-> www.bobderaadt.nl/odeaanhetvaderschap.php (symposiumverslag)
- Raadt, B. de (2025) *Webbook 'Sociale Verloskunde'* -> www.bobderaadt.nl/socialeverloskunde.php
- Raadt, B. de (2025) *Webbook 'Vadergids'* -> www.bobderaadt.nl/vadergids.php
- Raadt, B. de (2025) *Webbook 'Vaderfactor'* -> www.bobderaadt.nl/vaderfactor.php
- Remmerswaal, P. & Ad de Gouw (2017) *Snap jij die ouders? Basisboek Professioneel werken met ouders – Ouderschapskennis* – Amsterdam: Uitg. SWP – ISBN 987 908850 720 5; 198 pp.
- Rossum, Marnix van (2025) *OBIC integratieve ouderbegeleiding – Handboek voor hulpverleners* – ISBN 9789090400747 – 112 pp.
- Tilburg, Robin van (2020) *Kickstart je vaderschap - Over vader worden en de beste start creëren als gezin* - ISBN : 9789083094403 - Uitgeverij: Vader Magazine

[10] Zie recensie in *Vakblad Vaderschapskennis*, nr. 21, okt. 2023, pag. 13-15. Vindplaats: www.bobderaadt.nl/documents/vaderschapskennis/Fathers4Fathers_bericht_21.pdf

- Valks, Kenneth (2024) *Vaderschap verdiept – De impact van actieve betrokkenheid* – ISBN9798326561817 – www.family-control.nl
- Valks, Kenneth (z.j.) *Opvoedkwesties - de vaders doen ook mee* – info@family-control.nl – ISBN 9789491014536.
- Valks, Kenneth (2026) *Onzichtbaar beschadigd – Als het systeem belangrijker wordt dan het kind* – ISBN 9789090412580 – www.familycontrol.nl – 167 pp.
- Versteegh, Jan (2022) *Doodmoe en dolgelukkig. De leukste voorbereiding op het vaderschap* - Uitg. Kosmos - ISBN 978904392605815 - 176 pagina's - €20,99.
- Zuurman, Hans-Lukas (2026) Betrek vaders meer bij hun kinderen, zegt Kamerlid Don Ceder (CU). 'Mijn verhaal staat niet op zichzelf' – in: *Nederlands Dagblad*, 31-01-2026, pag. 10. – Vindplaats: www.nd.nl/nieuws/nederland/1304193/betrek-vaders-meer-bij-hun-kinderen-zegt-kamerlid-don-ceder-c
- www.vadermagazine.nl
*www.bobderaadt.nl/documents/postpartumdepressie/Postpartum_depressie_inclusief_bij_vaders_mannen_partners.pdf
Aanbevelingen voor de partner/vader:

• Zorg voor een goede voorbereiding op jouw vaderschap, tijdens de preconceptionele fase, tijdens de zwangerschap, rondom de bevalling (bevallingsplan), tijdens de bevalling en na de bevalling.
• Zorg voor goede contacten met de huisarts, de verloskundige, de kraamzorg en met jouw eigen directe sociale netwerk (familie, vrienden, collega's/werk, andere vaders).
• Vergroot jouw deskundigheid t.a.v. zwangerschap, bevalling en geboortezorg. D.m.v. het lezen van boeken, volgen van cursussen (Welcome to mankind, Aanpakken voor vaders).
• Werk aan een open manier van communicatie als partners en daarbij als ouders. Tijd nemen om bij te praten en om emoties te delen; elkaar te begrijpen en steun te geven. Maak daar een vaste gewoonte van. Samen kwetsbaar durven zijn.
• Wen aan de nieuwe fase als vader, doe nieuwe vaardigheden en ervaringen op, geniet van je vaderschap. Neem de tijd en pak je rust (buidelen). Sparren met iemand tijdens een wandeling.
• Werk aan een goede, gezonde onderlinge taakverdeling; bespreek samen de dingen die lukken, die positief zijn, die energie geven; benoem de successen. Dat kan helpen in moeilijke periodes.

- www.linkedin.com/pulse/10-tips-voor-verloskundigen-om-vaderbetrokkenheid8klbc Anna Seijmonsbergen-Schermers, universitair docent bij Verloskundige Wetenschap van Amsterdam UMC en de Academie Verloskunde Amsterdam en Groningen. 25 februari 2025. [11]

<u>Zo vergroot je de vaderbetrokkenheid</u>
1. Subtiele aanpassingen in taal: noem bijvoorbeeld beide ouders bij naam bij het binnenroepen in de spreekkamer. Vraag aan beide ouders hoe het met ze gaat of wat voor werk ze doen.
2. Betrek vaders: nodig vaders actief uit om aanwezig te zijn bij onderzoeken.
3. Heb aandacht voor ervaringen van vaders: nodig vaders uit om hun ervaring te delen over de zwangerschap, bevalling, kraamperiode en de geleverde zorg en in het bijzonder ook bij een miskraam of onbedoelde zwangerschap.
4. Zorg dat informatie aan beide ouders is gericht: dus noem beide ouders in de aanhef, zorg dat beide ouders informatie krijgen over bijvoorbeeld prenatale screening.
5. Kies voor de aanspreekvorm 'jullie' en niet 'je': spreek beide ouders aan op bijvoorbeeld de website of brochures als de informatie voor beide ouders relevant is.
6. Bied vaders gericht informatie aan over hun rol: maak bijvoorbeeld een aparte pagina op de

[11] Vindplaats: www.bobderaadt.nl/documents/postpartumdepressie/Notitie_Vaderparticipatie_op_de_PAAZ-afdeling-MBU.pdf pag. 5-6.

website die speciaal voor vaders is bedoeld. Leg uit hoe belangrijk de rol van de vader is en geef informatie over verlofregelingen voor vaders.
7. Faciliteer dat vaders naar het spreekuur kunnen komen: geef ze de mogelijkheid om online aanwezig te zijn als ze overdag werken. Let op dat je aan de zwangeren de ruimte blijft bieden om zonder partner te komen, zodat er ruimte is om gevoelige onderwerpen te bespreken, zoals negatieve ervaringen met seks, geweld of een onveilige relatie.
8. Pas de praktijk aan: bied in de wachtkamer niet alleen boeken of flyers voor moeders aan, maar ook specifiek voor vaders. En plaats een stoel voor de partner bij de onderzoeksbank.
9. Maak de toekomstige werk- en rolverdeling bespreekbaar: zorg dat je standaard bij de prenatale controles van heteroseksuele stellen in gesprek gaat met beide ouders over het 'moederschap' en 'vaderschap' en de werk- rolverdeling na de geboorte van hun kind. Includeer het in consultschema's/zorgpaden. Let op: bespreek deze onderwerpen niet te vroeg in de zwangerschap, aangezien vaders vaak pas in een later stadium (na 20 weken) in de zwangerschap bezig zijn met hun rol als vader.
10. Denk na over afbeeldingen die je gebruikt: zorg bijvoorbeeld bij plaatjes over de verzorging dat er zowel vaders als moeders te zien zijn. Wees je er ook bewust van dat de samenstelling van een gezin heel divers kan zijn. Laat dat terugkomen in het beeldmateriaal dat je gebruikt.

9. Kathinka Bruinsma: (2026) – Arua & It takes a village to raise a child - LinkedIn

1 dag geleden/27-01-2026 • Bewerkt • Zichtbaar voor iedereen op en buiten LinkedIn

Nadat ik 1997 ruim één jaar in Arua in Uganda woonde met 2 kleine blonde jongetjes begonnen de Ugandese mensen mij te vragen of ik ook gestudeerd en gewerkt had. Dat eerste jaar was ik vooral die "Mzungu" met 2 hele interessante blonde jongetjes. De ontmoetingen met vrouwen uit het dorp kwamen vanzelf tot stand omdat er een gedeeld moederschap gevoeld werd. Ik voelde me daardoor ondanks dat er altijd een verschil blijft toch onderdeel van een gemeenschap. It takes a village to raise a child.
Als je in Nederland op een verjaardag of feest komt, waar je niet bekend bent, is vaak een van de eerste vragen "wat doe je?" En daarmee bedoelen we wat voor werk doe je. Deze ervaring heeft mij doen inzien hoe groot de culturele verschillen zijn als het gaat om welke "rol" je als ouder inneemt in de maatschappij. En vooral waar waarde aan gehecht wordt.
Ik durf de stelling aan dat ouderschap nog steeds in Nederland geen topprioriteit heeft in onze samenleving. Daar doen we zelfs ook iets in als moeders en ***vaders****. Het is veel makkelijker om te praten over hoe ingewikkeld situaties op je werk kunnen zijn dan hoe lastig het opvoeden van je kind soms is. En dat je het ook even niet meer weet.*
En natuurlijk weet ik dankzij #Alicevanderpas hoe kwetsbaar je bent als opvoeder. En ik zie ook in onze Nederlandse of is het Westerse maatschappij een tendens dat je het allemaal zelf moet oplossen. Als er iets is met je kind dat je dan je geregeld het gevoel

hebt dat dit niet alleen jouw probleem is maar dat jij daar vast ook medeveroorzaker van bent. We kunnen snoeihard zijn mogelijk door onvermogen omdat de kwetsbaarheid van die andere ouder iets aanraakt wat jou zelf ook raakt. Of omdat we het niet gewend zijn en de praktijk is dan vaak dat we eromheen praten en hebben we het over die mooie vakantie of nieuwe keuken. Waardoor we de ander het gevoel geven het alleen op te moeten lossen. Want ja de ander (h)erkent dat vraagstuk blijkbaar niet.
Wat me hierin puzzelt is dat veel ouders dit herkennen als ik deze gedachte met hen deel. En toch zijn we blijkbaar niet instaat om hier verandering in te brengen. En met verandering heb ik het niet over grote meeslepende veranderingen. Nee veel kleiner, wat kan jij in je directe omgeving anders doen en het daar ook over hebben en elkaar daar in mee nemen. Gelukkig zie ik vanuit #oudersvanbetekenis en de #kenniswerkplaatspedagogischebasis steeds meer ouder initiatieven die haast tegen de stroom in elkaar wel opzoeken en verder helpen. Vaak gekoppeld aan een gezamenlijk vraagstuk of gedeelde behoefte. En dan gaat het over elkaar steunen in het delen van eigen ervaringen en het ook niet altijd weten en dat mag daar dan ook. Zo bouwen we langzaam toch aan die village die past bij de cultuur van Nederland. Wil je hier meer over weten waar dat gebeurt of hoe jezelf hierin kunt bijdragen laat het me weten! Ik kan je hier in verder helpen
#pedagogischebasis #KPB

10. Bijlage 1:

www.haagsevaders.nl -> Een Vadercentrum is een plek waar mannen, vrouwen, ouderen en jongeren dagelijks terecht kunnen voor heel veel verschillende activiteiten. Een plaats om aan de slag te gaan en om je te ontspannen. Er is een ontmoetingsruimte waar u terecht kunt voor koffie/thee en andere drankjes en hapjes. Er liggen spelletjes, kranten en tijdschriften en regelmatig wordt er een tentoonstelling gehouden. **Stichting Haagse Vaders is een initiatief van de vrijwilligers van het Vadercentrum ADAM!**
Zij wil de belangen behartigen van mannen die actief aan de gang willen met andere mannen door middel van participatie en emancipatie.

11. Bijlage 2:

Aanvraag projectplan Gro-up buurtwerk Zevenkamp (Rotterdam)

In September 2025 ben ik (Matthijs van de Kooij [12]– Papa Tijs) op gesprek gegaan met Sophia Ahluwalia van de gemeente
Rotterdam. Zij is wijknetwerker van de wijk Zevenkamp in de deelgemeente Alexanderpolder. Het gesprek gaat over de rol van de vader in het gezin en in breder perspectief in de samenleving. De positieve uitwerkingen van een betrokken vader. Sophia is erg geïnteresseerd in het onderwerp en we zijn goede gesprekspartners. In de loop van de tijd houden wij contact en Sophia deelt de visie van PapaTijs [13] met meerdere personen binnen de gemeente Rotterdam. Een collega van haar zit op het vakgebied jeugd en gezin en deze noemt de doelgroep 'vaders', de vergeten groep. Ook deze collega is erg enthousiast over de visie van vaderbetrokkenheid vergroten. Zo is Sophia Ahluwalia een ambassadeur geworden van PapaTijs binnen het buurtgerichte welzijnswerk.
In het gesprek denkt zij mee in de verschillende manieren van financiële uitwerkingen van dit plan en wij bespreken over subsidies en mogelijke filantropen. Hierbij wijst zij mij op de lokale welzijnsorganisatie Gro-up. Deze organisatie heeft de aanbesteding gekregen van de deelgemeenten Prins-Alexander en Hillegersberg-Schiebroek. In die aanbesteding zit een budget die besteedbaar is voor initiatieven vanuit de bewoners van de wijk. Dit budget heeft twee benamingen, 'lokaal budget' is bedoeld als budget voor een eenmalige activiteit en 'right to coorperate' is een financiering voor een project die uitgevoerd wordt i.s.m. Gro-up. To coorperate betekent samenwerken.
Ik heb een aanvraag ingediend bij Ronald de Koning. Hij is de buurtnetweker van Gro-up buurtwerk voor de deelgemeente Prins-Alexander. In de aanvraag moest ik de aansluiting zoeken met 'Heel de stad', een document waar de doelstellingen de gemeente Rotterdam staan geformuleerd. De aanvraag moet dus gekoppeld worden aan één of meerdere doelstellingen. Dit staat in het document: "Heb je een plan dat minimaal één van deze eigenschappen omvat:

- empowerment,
- sociaal contact,
- kansengelijkheid,
- veilig en langer thuis wonen,
- talentontwikkeling,
- ontmoeting,
- opvoedkracht,
- gezonde leefstijl,
- stressvermindering, of

[12] Matthijs (2022) Het verhaal van Matthijs - in: Borman, David (2022) *Je eerste 1000 vaderdagen, praktische adviezen voor betrokken vaders: van zwangerschap tot peuter'* – Amsterdam: Uitg. Unieboek/Het Spectrum; pag. 198 - 201.

[13] https://www.instagram.com/papatijs/p/DQoqYu7AgYj/

- mantelzorgondersteuning.

Laten we samenwerken om onze wijken nog sterker en veerkrachtiger te maken! Lokaal Budget en Right to Cooperate is een onderdeel van de welzijnsopdracht die Gro-up uitvoert in opdracht van de gemeente Rotterdam..”
De behoefte waarin PapaTijs kan voorzien zijn ontmoeting, empowerment, kansengelijkheid, opvoedkracht en sociaal contact. Het resultaat welke ik wil behalen is preventie en welzijn. Door successen en uitdagingen in de opvoeding met elkaar te bespreken, wil PapaTijs meer openheid creëren en mannen versterken in hun rol als vader. Hierdoor verwacht ik een betere welzijn en meer betrokkenheid bij zijn kinderen. PapaTijs wil graag samenwerken met andere instanties zoals Gro-up om ook naar praktische hulpvragen te luisteren. Sociale vraagstukken die voor stress kunnen zorgen bij de gezinnen zoals armoede, schulden, huisvesting, gezondheid etc…
Per 1 januari 2026 ga ik een pilot starten van 13 weken in de vorm van ‘right to coorperate’ i.s.m. Gro-up buurtwerk. Ik zal gaan samenwerken met een jeugdwerker van Gro-up. Deze jeugdwerker heeft de behoeftes van de kinderen en gezinnen in de wijk Zevenkamp goed in beeld. Bovendien heeft deze persoon nauw contact met de scholen en instellingen in de wijk. PapaTijs wordt ondersteund door het expertisecentrum vaders en zal overleggen met het expertisecentrum over de uitvoering en aanpak van deze pilot.
Link naar de website: Welk idee heb jij voor jouw wijk of buurt? | gro-up > www.gro-up.nl/buurtwerk/aanbod/lokaal-budget/

Heel de Stad is een initiatief in Rotterdam dat gericht is op het verbeteren van de sociale ondersteuning en jeugdzorg in de stad. Het beleid is ontwikkeld om alle Rotterdammers die hulp nodig hebben te onder steunen, met een focus op kinderen en jongeren om hen veilig en gezond op te laten groeien. De stad groeit en bloeit, met een toenemende aandacht voor maatschappelijke ondersteuning en de ontwikkeling van wijken. Het initiatief is een samenwerking tussen de gemeente en lokale organisaties om de kwaliteit van leven in Rotterdam te verbeteren.

Voorbeeld van het project ‘Papa Tijs’.

Aanvullende informatie (mail d.d. 09-01-2026):
“In het kader van kansrijke start wil ik graag het belang van de vaders in Rotterdam

benadrukken. Uit recent onderzoek is gebleken dat de rol van een betrokken vader cruciaal is in de eerste 1.000 dagen van het leven van een kind. Moeders met betrokken partners ondervinden minder stress, kijken positiever terug op hun bevallingen en ervaren een betere relatie met hun partner. Kinderen met betrokken vaders socialiseren beter, ontwikkelen zich beter en hebben een betere band met hun kind (bron: Kansrijke start – Expertisecentrum Vaders).

Recent ben ik, in samenwerking met Gro-up buurtwerk, gestart met een project voor vaders in de wijk Zevenkamp met de naam PapaTijs. Ik word hierbij ondersteund door het expertisecentrum Vaders. Aangesloten aan dit expertisecentrum zijn Niels Meijerink, voorzitter stichting vaders; David Borman, auteur 'de eerste 1.000 vaderdagen en Bob de Raadt, vadercoach www.bobderaadt.nl . Landelijk hebben wij een vadercoalitie opgebouwd, waar wij kennis en expertise delen. In een aantal gemeenten zijn er lokale vadercoalities gevormd. Wij zouden graag in de coalitie stevige start in Rotterdam willen plaatsnemen met een vadercoalitie. Het doel is om het belang van vaders in de kansrijke start te belichten in de wijkteams".
Matthijs van der Kooij, PapaTijs.

12. Bijlage 3:

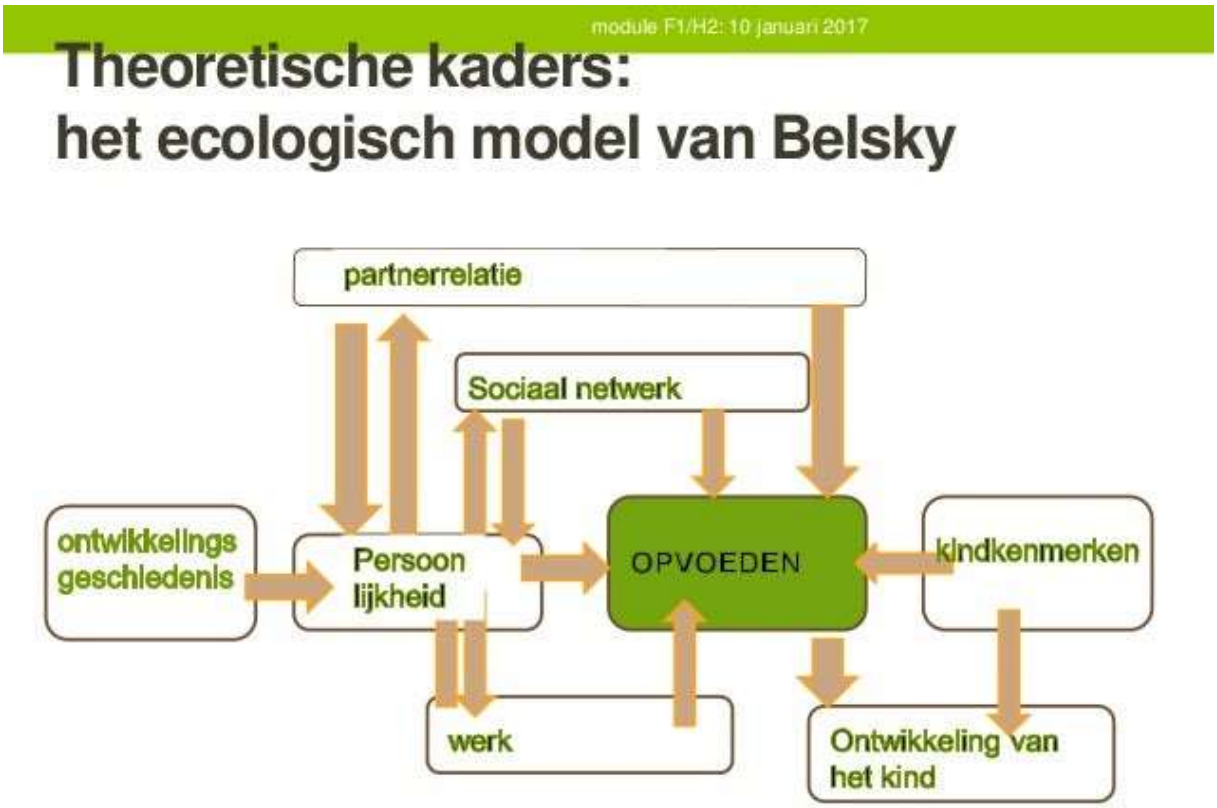
module F1/H2: 10 januari 2017
Theoretische kaders:
het ecologisch model van Belsky
partnerrelatie
Sociaal netwerk
ontwikkelings geschiedenis
Persoon lijkheid
OPVOEDEN
kindkenmerken
werk
Ontwikkeling van het kind

13. Bijlage 4:

ONTMOETEN & ZO

Uitnodiging

Thema: Vaders vertellen

Hoe combineren vaders werk, de zorg , het sociale leven en ontspanning? We gaan in gesprek met vaders en hopen deze avond naast moeders, ook veel vaders te mogen verwelkomen!

Dinsdag 10 maart 2026
Van 19.30 tot 21.00 uur
Inloop vanaf 19.00 uur

LET OP: tijden zijn gewijzigd!!!

Aanmelden is fijn

KDC Kobalt
Frans Siemerpad 24, Tilburg

Volg ons op Facebook en Instagram!

https://www.facebook.com/ontmoetenenzo
https://www.instagram.com/ontmoetentilburgbreda

Vragen of aanmelden?
ontmoetenenzo@amarant.nl

Bellen mag ook!
Diana Creemers
06- 154 540 22

door ouders, voor ouders